

15. VETËSHËRBIM PËR VAJZA

Historia e veshjes është e hershme dhe lidhet ngushtë me zhvillimin e forcave prodhuese dhe më kulturën e popujve të ndryshëm.

Në lidhje me këtë, Karl Marks ka thënë:

«Njerëzit para se të merren me filozofi, shkencë, art e kulturë, kanë nevojë të sigurojnë ushqimin, veshjen, banesën, që janë kushtet kryesore e më të domosdoshme të jetës».

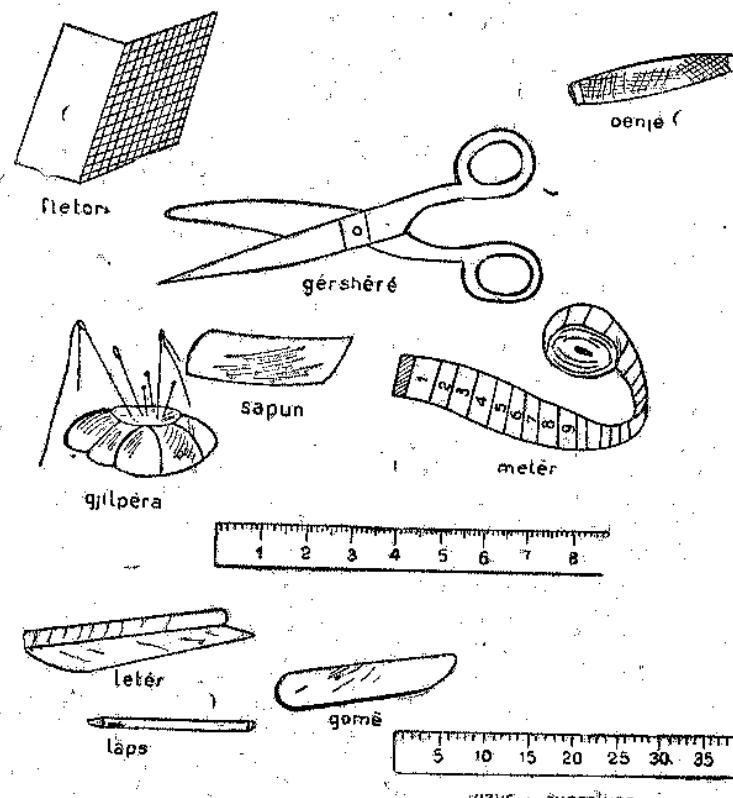

Fig. 15.1. Mjetet e nevojshme për prerje dhe qepje

Të ne veshja duhet të plotësojë dy funksione. Së pari, të mbrojë organizmin nga kushtet e ndryshme atmosferike dhe, së dyti, të jetë sa më estetike, në përshtatje me kohën, moshën, profesionin dhe moralin tonë komunist.

Punë praktike 15.1.

Tema: Marrja e masave, përgatitja e vizoreve së zvogëlimit.

Mjetet e punës: metër shirit, laps, vizore, dhe letër me katrore për të përgatitur vizoren me zvogëlim.

Për të përgatitur bazën ose kallëpin e veshjes, masat duhet të merren me kujdes, sepse prej tyre varet baza ose kallëpi që do të presim. Për marrjen e masave ndjekim këtë ecuri:

- gjatësia e shpinës
- gjatësia e përgjithshme
- gjerësia e shpatullave
- gjatësia e mëngës
- rrethi i gjoksit
- rrethi i belit
- rrethi i kryqeve.

Masat e gjatësive, si gjatësia e shpinës, gjatësia e përgjithshme dhe gjatësia e mëngës, shënohen të ploata. Masat e gjerësive, si gjerësia e shpatullave, rrethi i gjoksit, rrethi i belit dhe i kryqeve, shënohen sa gjysma e masës së tërës. Për shembull, në qoftë se gjerësia e shpatullës është 36 cm, shënohet 18 cm, d.m.th. të gjitha gjerësitë pjesëtohen me 2, sepse letra ose copa që do të përgatitim bazën paloset.

Për marrjen e masave veprohet në këtë mënyrë: Në fillim merret masa e gjatësisë së shpinës. Për këtë fillojmë matjen nga eshtë e qafës deri në bel (për të gjetur më saktësi belin, lidhim një rrip në mes). Masa e gjatësisë së përgjithshme merret duke e vendosur metrin tek eshtë e qafës e deri në bel, dhe, pa e hequr dorën nga beli, vazhdojmë matjen deri në fund aq sa e duam të gjatë rrrobën (gjatësia e përgjithshme duhet të jetë shumë e saktë).

Gjerësia e shpatullave ierret duke matur largësinë ndërmejt dy eshtirave të supit, por duke u ulur 4 cm poshtë supit.

Gjatësia e mëngës merret duke e vendosur metrin në pikën e supit, pastaj kalohet metri nën bërrylin e përtiyer me një kënd 45° e që këndeji të kyç i dorës. Një mënyrë tjeter e marrjes së mëngës është kjo: krahun e mbajmë të shtrihë dhe metrin e vendosim në pikën e supit; pastaj shkojmë drejt përparrë deri te kyçi nga ana e brëndshme e dorës.

Rrethi i gjoksit merret duke e vendosur metrin rreth e rrotulli trupit në pikën më të zhvilluar të gjoksit. Që kjo mësë të merret mirë, nuk duhet harriar që nën metr të vihan tre gishta. Kjo mafë është shumë e rëndësishme, sepse në bazë të saj do të ndërtohet prerja e bazës (më mëdhen e gjosshit kërkohet veshjet në konfekcionë).

Rrethi i belit merret duke ka osar metrin rreth tij, por pak të shtrenguar.

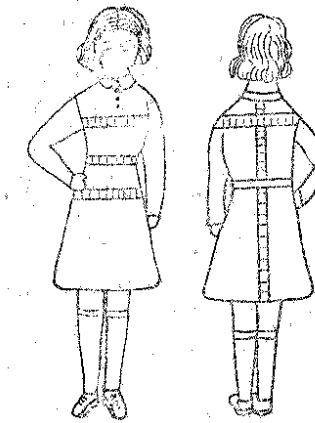

Fig. 15.2. Marrja e masave

Rrethi i kryqeve merret duke e kaluar metrin rreth e rrrotull kryqeve, në pikën më të ngritur të tyre. Masa merret anash (profil), që të matet më mirë si pjesa e prapme, ashtu edhe pjesa e përparme.

Masat e trupit merren me metrin e zakonshëm, por për të punuar bazën në fletore, duhet një metër me shkallë zvogëlimi 1:5. Për përgatitjen e tij veprojmë në këtë mënyrë: Marrim një fletë fletoreje me katrore dhe e palosim katër herë, e shtrijmë mirë dhe vendosim mbi të vizoren, duke shënuar centimetrat nga 0 deri në fundin e fletës së përgatitur. Tani qdo centimetër e ndajmë

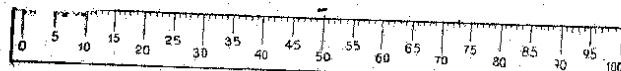

Fig. 15.3. Metër i zvogëluar.

në pesë pjesë të barabarta, duke llogaritur secilën ndarje nga 2 milimetra. Kuptohet që këta dy milimetra përfaqësojnë një centimetër të metrit të vërtetë.

P y e t j e

1. Pse gjatësinë e përgjithshme e matim pa e hequr dorën nga belli?
2. Si shënohen masat e gjerësive dhe pse?
3. Cila nga të shtatë masat është më e rëndësishme? Pse?

D e t y r ë

Merrni një fletë fletoreje dhe përgatitni me të një metër të zvogëluar.

Punë praktike 15.2

Tema: Skeleti i bazës së pjesës së prapme

Mjetet e punës: fletore me katrore, laps, vizore e zakonshme vizore e zvogëluar, gomë.

Për zhvillimin e mirë të mësimit dhe paraqitjen e bazës, mbajtja e fletoreve ka rëndësi të veçantë. Për këtë suhet pasur parasysh që krahu i djathë i fletoreve të lihet për vizatimin e bazës, kurse krahu i majtë për formulat, shqejgimet dhe masën.

Që në fillim jetet skeleti i bazës. Në artin e rroba qepësish, për qdo fillim pune merret një kënd i drejtë, në të cilin kulmi i këndit tregon pikën e eshtës së qafës dhe shënohet me shkronjën A. Në vijën vertikale që del nga kjo pikë, shënohen gjatësitë, kurse në vijën horizontale që del nga kjo pikë dhe në vijat e tjera që janë paralele me këtë, shënohen *gjerësitë*.

Pasi të jetë formuar këndi i drejtë me kulmin A, caktohen pikat e tjera të gjatësive dhe pikat nga do të kalojnë vijat horizontale të gjerësive.

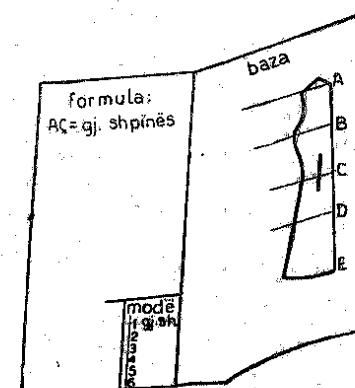

Fig. 15.4. Fletore për marrjen e masave

Nga pika A deri te pika C merret gjatësia e shpinës. Nga pika A deri te pika E merret gjatësia e përgjithshme. Vija horizontale që del nga pika A, tregon vijën e supit. Për të gjetur vijën e rrrethit të gjoksit, pjesët e cila e supit dhe me vijën që del nga pika C, e cila është vija e rrrethit të belit. Për të gjetur vijën e rrrethit të kryqeve, nga pika C ulimi 16 cm, kurse nga pika E kalon vija e palës.

vija e supit	A
gjatësia e shpinës	AC
gjatësia e përgjithshme	AE
vija e rrrethit të gjoksit	B
vija e rrrethit të belit	C
vija e rrrethit të kryqeve	D
vija e palës	E

Përgatitja e bazës për pjesën e prapme (shpina)

Për përgatitjen e bazës, gjithmonë duhen marrë masat.

Më poshtë janë dhënë masat për një trup mesatar të moshës 13-14 vjeç:

gjatësia e shpinës	38 cm
gjatësia e përgjithshme	90 cm
gjerësia e shpatullave	18 cm
rrrethi i gjoksit	42 cm
rrrethi i belit	36 cm
rrrethi i kryqeve	46 cm.

Në fillim formojmë këndin në të cilin do të ndërtojmë bazën:

AC = 38 cm (gjatësia e shpinës)

AE = 90 cm (gjatësia e përgjithshme)

$$AB = 19 \text{ cm} \left(\frac{\text{gjatësia e shpinës}}{2} \right)$$

CD = 16 cm (numër që nuk ndryshon për të gjitha

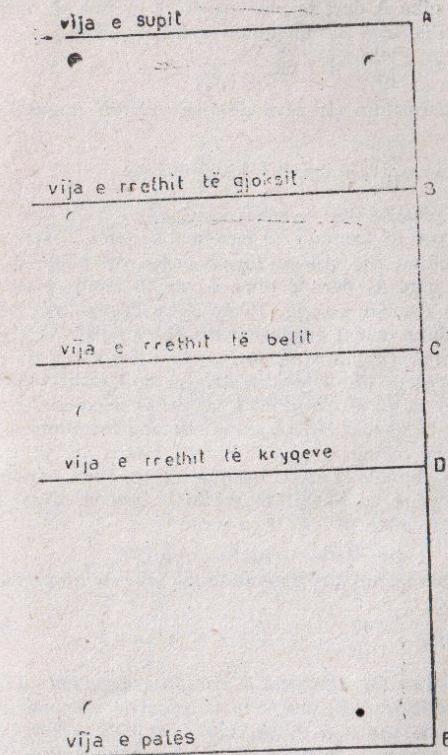

Fig. 15.5. Skeleti i bazës

gjokset e vogla deri në gjoksin mbi 50).

AA₁ = 18 cm (gjerësia e supit).

Nga pika A₁ (fig. 15.6), hedim një vijë paralele me AB, derisa vija e rrrethit të gjoksit të pritet në pikën B₁.

Nga pika A deri te pika A₂ do tē gjejmë tē ngrënën e qafës. Për këtë bazohemi te rrëthi i gjoksit:

$$AA_2 = \frac{\text{gjoks}}{10} + 2 \text{ cm} \quad (1)$$

Në barazimin (1) zëvendësojmë vlerën numerike të gjoksit:

$$AA_2 = \frac{42}{10} + 2 = 4.2 + 2 = 6.2 \text{ cm}$$

Nga pika A₂ deri te pika A₃ ngjitemi 2 cm mbi vijën e supit, pér tē formuar tē ngrënën e qafës. Pikën A₃ e bashkojmë me një vijë nē formë harku me pikën A.

Nga pika A₁ deri te pika A₄ do tē ulemi 4 cm pér tē dhënë formën e supit. Pjkën A₃ e bashkojmë me pikën A₄, duke dalë 1 cm jashtë drejtëzës A₁B₁. Në vijën e supit, 4 cm larg pikës A₃ formojmë një pjetinë tē vogël 1 cm tē gjerë (është centimetri që doli jashtë kufizës) dhe 5 cm tē gjatë. Drejtimi i saj është nē mesin e vijës së rrëthit tē gjoksit BB₁. Pjetina shmanq formimin e rrudhave nën rrëthin e qafës dhe e nixjerr më tē bukur formën e shpinës. Pér tē formuar tē ngrënën e nënsqetullës, përsëri bazohemi te rrëthi i gjoksit. Nga pika B₁ deri te pika B₂ do tē marrim:

$$B_1B_2 = \text{gjoks} + 1 \text{ cm}$$

Në barazimin (2) zëvendësojmë vlerën numerike të gjoksit:

$$B_1B_2 = \frac{42}{10} + 1 = 4.2 + 1 = 5.2 \text{ cm.}$$

Nga pika B₁ ngrihem 5 cm dhe largohemi 0,7 cm jashtë drejtëzës A₁B₁ dhe këto një pikë që caktuam i bashkojmë me një vijë tē përkufur. Në këtë mënyrë formohet e ngrëna e mëngës ose e nënsqetullës (fig. 15.6).

Duhet theksuar se numri 2, që i shihet së ngrënës së qafës dhe numri 1, që i shihet së ngrënës së nënsqetullës, nuk ndryshon pér çdo madhësi gjoksi.

Nga pika B₂ heqim një vijë paralele me gjatësinë e përgjithshme AE deri te vija e palës në pikën E₁. Kjo vijë pret gjithashtu vijën e rrëthit tē belit te pikës C₁ dhe vijën e rrëthit tē kryqeve te pikës D₁.

Pér tē dhënë formën e duhur fustanit, nga pikës C₁

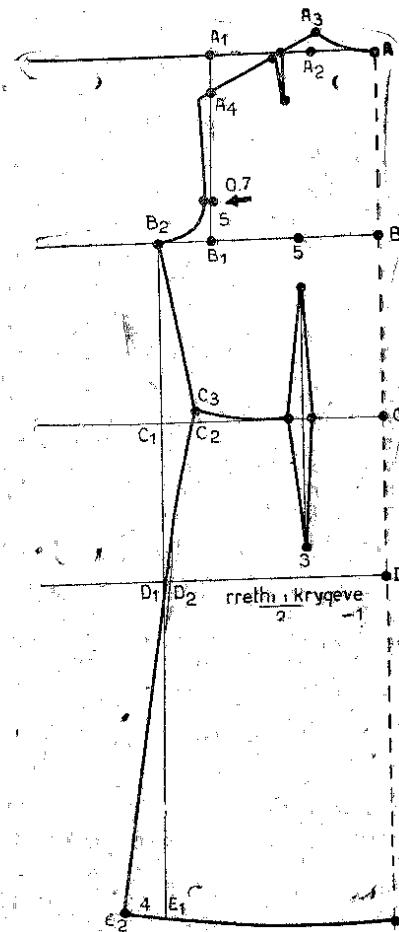

Fig. 15.6. Baza e pjesës së prapme

deri te pika C_2 hyjmë 3 cm (kjo varet nga gjërësia e belit, mund të hyjmë më pak ose më shumë, prandaj më mirë shihet në provë).

Nga pika C_2 mbi vijën e rrëthit të belit ngrihem i 1 cm deri te pika C_3 , të cilën e bashkojmë me vijën e rrëthit të belit derisa të arrjmë në zero, pra lidhja bëhet shumë e natyrshme si në figurë (ngritja bëhet që rrëba të mos varet anash).

Për të formuar pjesën e poshtme, punën e nisim nga rrëthi i kryqeve duke vepruar në këtë mënyrë: vijën $DD_2 = \frac{DD_1}{2} - 1$ e zëvendësojmë me shi-

fra $DD_2 = \frac{46}{2} - 1 = 23 - 1 = 22$ cm dhe pastaj bashkojmë pikat C_3 , D_2 dhe E_2 . Kjo e fundit, që është 4 cm larg E_1 dhe që është ngritur 1 cm lart mbi vijën e palës (njëloj si të beli), jep gjërësinë e pjesës së prapme poshtë. Kështu kemi formuar bazën e kurrit. Na mabetet përu bërë vetëm pjetina e mesit, e cila i jep formën fuștanit. Për të formuar pjetinë, vendosim vizoren në mesin e drejtëzës BB_1 , paralele me BD , duke u ulur 5 cm nën rrëthin e gjoksit dhe 3 cm mbi rrëthin e kryqeve. Në të dyja anët e kësaj drejtëze futim diferençën që krijohet midis bazës dhe madhësisë së belit, afersisht 2-3 cm (fig. 15.6). Në këtë mënyrë formohet pjetina. Baza tani është e përfunduar.

Pyetje

1. Cilat masa duhet të përdorim për të përgatitur skeletin e bazës?
2. Në cilin model fustani ngritja nga pika C_2 në C_3 realizohet vetvetia?
3. Si duhet hequr drejtëza C_3D_2 me vizore apo me dorë të lirë? Jepni përgjigje të argumentuar.
4. Q'do të ndodhët në një fustan në formë kove, po të mos ngrimeshin në pikën E_2 (në anë) 1 cm?

Punë praktike 15.3

Tema: Përgatitja e bazës për pjesën e përparme

Përgatitja e bazës së pjesës së përparme fillon nga nënsketulla dhe jo nga mesi i gjoksit. Fillohet nga nënsketulla, pasi përbazë do të merret pjesa e prapme. Në marrjen e kësaj mase duhet pasur kujdes që figurat të mos bien njëra mbi tjetrën. Për këtë, nga pika E_2 deri te pika E_3 largohemi 5 cm (fig. 15.7).

Nga pika E_3 hiqet një drejtëzë paralele me AE , e cila do të presë të gjitha drejtëzat horizontale, si në pikën A_5 (vija e supit), në pikën B_2 (vija e rrëthit të gjoksit). Thoksojmë edhe një herë se këtë pikë e përsëritim B_2 , sepse është pika e nënsketullës, e cila do të përputhet në një pikë të vërtme, në pikën C_4 (rrëthi i kryqeve).

Duke filluar nga pika B_2 deri te pika B_3 bazohemi të rrëthi i gjoksit;

$$B_2B_3 = \frac{\text{rrëthin e gjoksit}}{10} + 1$$

(d.mth. e përsëritim edhe njëherë nënsketullën e pjesës së prapme). Pastaj nga pika B_3 deri te pika B_4 merret madhësia e supit plus 0,5 cm të shprehur me barazimin:

$$B_3B_4 = \text{gjerësia e supit} + 0,5 \quad (1)$$

Në barazimin (1) zëvendësojmë vlerën numerike të gjërësise së supit:

$$B_3B_4 = 18 + 0,5 = 18,5 \text{ cm.}$$

Nga pika B_4 heqim një vijë paralele me drejtëzin A_5E_3 . Kjo drejtëzë është kufiza e mesit të gjoksit.

Dihet se pjesa e përparme është më e gjerë se pjesa e prapme, për shkak të gjoksit, prandaj nga pika A_5 ngrihem i 3,5 cm mbi vijën e supit dhe arrijmë deri te

pika A_6 dhe po nga kjo pikë heqim vijën paralele me vijën e supit, që pritet me vijën e mesit të gjoksit te pika A_7 . Nga kjo pikë deri te pika A_8 , që është po mbi këtë drejtëz, formojmë të ngrënën e qafës, duke marrë:

$$A_7 A_8 = \frac{\text{gjoks}}{10} + 2,5 \quad (2)$$

Në barazimin (2) zëvendësojmë vlerën numerike të gjoksit:

$$A_7 A_8 = \frac{42}{10} + 2,5 = 6,7 \text{ cm.}$$

Pjesa e qafës përparrë është më e ngrënë, prandaj nga pika A_7 deri te pika A_9 merren përsëri 6,7 cm dhe formojmë një katror (për lehtësi pune $A_7 A_8 = 6,7$ cm mund ta marrim 7 cm, pasi 3 mm nuk ndikojnë shumë). Nga kulm i këndit A_7 heqim një diagonale dhe e bashkojmë me këndin kundrejt. Pastaj largohemi nga ky kulm 2,5 cm dhe këtë pikë e bashkojmë me një vijë në formë harku me pikat A_8 dhe A_9 (fig. 15.7). Në këtë mënyrë kemi përfunduar të ngrënën e qafës.

Pikën A_8 , që është pikë e qafës, e bashkojmë me pikën A_5 dhe formojmë supin. Po të vërejmë me kujdes figurën 15.7, duket qartë se kjo drejtëz në pikën A_5 është shumë më lart se pika A_8 , prandaj përfshillës së formës e duhur, veprojmë në këtë mënyrë: marrim vizorën dhe e vendosim paralel me vijën e supit te pika A_4 dhe shënojmë një pikë 1 cm brenda drejtëzës $A_5 B_2$. Këtë pikë, të cilën po e shënojmë me shkronjën e vogël a, e bashkojmë me një pikë tjeter, që është 5 cm mbi drejtëzën që del nga pika B_3 . Në mesin e kësaj drejtëze të re hyjmë 1 cm dhe bashkojmë me një vijë të përkulur në formë harku pikat e gjetura, duke filluar nga a deri te pika B_2 (fig. 15.7).

Në pjesën e përparme rëndësi të veçantë ka pjetina e gjoksit, e cila është bazë për të gjitha pjetimet e tjera që do të formojmë nën sjetull, mbi sjetull ose nën bel, anash kryeve. Për formimin e kësaj pjetite veprojmë në këtë mënyrë: Nga pika A_8 , që është pikë e qafës, largohemi 4 cm. Këtë pikë e bashkojmë me mesin e drejtëzës $B_3 B_4$. Nga pikë a heqim një drejtëzë tjeter, e cila

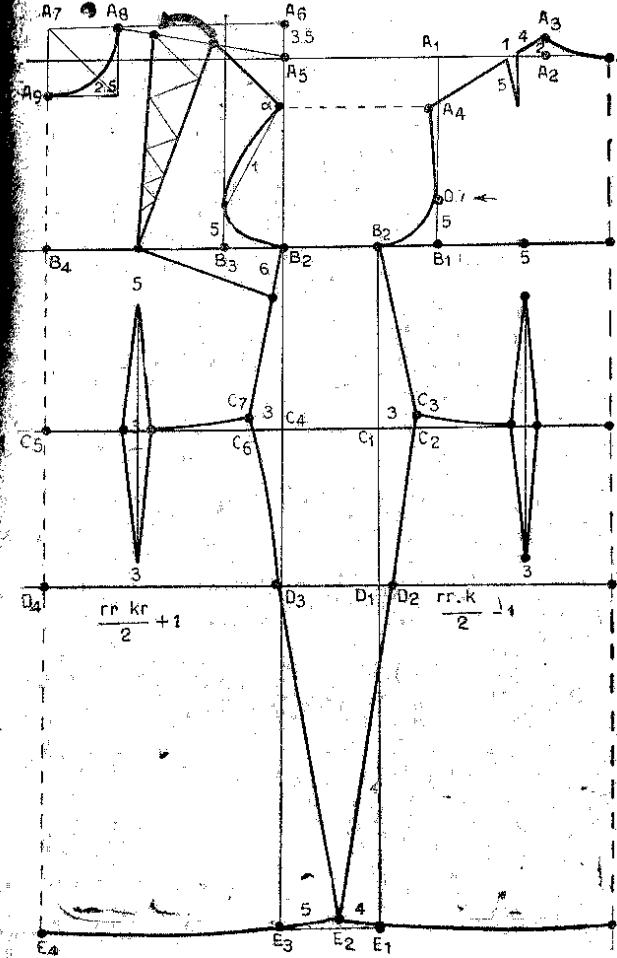

Fig. 15.7. Baza e pjesës së përparme

pret drejtëzën A_8A_5 në një pikë (kjo drejtëz duhet të jetë e barabartë me pjesën e supit nga pika A_4 deri te kufiza e pjetinës së supit). Pikën e gjetur e bashkojmë në pikën e mesit të drejtëzës B_3B_4 . Hapësira që mbetet ose që do të qepet duke puthitur të dyja drejtëzat, ose do të rrëshqasë njëra drejtëz (pa lëvizur nga pika e gjoksit) në drejtëzën tjetër, duke lënë një hapësirë nën sjetull, të cilën e kemi çarë më parë vetëm me një prerje 6 cm nën pikën B_2 deri te pika e gjoksit.

Për të përfunduar pjesën e përparme, zgresim te vija e belit dhe nga pika C_4 deri te pika C_6 marrim 3 cm, ngrihem 1 cm dhe dalim te pika C_7 (kështu vepruan edhe për pjesën e prapme). Pikën C_7 e bashkojmë me vijën e belit derisa të humbasë dhe të formohet një vijë e vetme, kurse pikën B_2 e bashkojmë me pikën C_7 .

Në vijën e kryqeve kalojmë nga pika D_4 te pika D_3 :

$$D_3 = \frac{\text{rrathi i kryqeve}}{2} + 1$$

d.m.th. 1 cm, të cilin ja hoqëm pjesës së prapme, ia shtojmë pjesës së përparme. Në këtë mënyrë mund të zbatojmë formulën:

$$D_3D_4 = \frac{\text{rrathi i kryqeve}}{2} + 1 = \frac{46}{2} + 1 = 24 \text{ cm}$$

Pikat $C_7D_3E_2$ i bashkojmë duke u ngritur 1 cm te pika E_2 , që të mos varet fustani në fund. Pastaj, me një vijë, bashkojmë $E_4E_3E_2$ dhe masa e përparme është e përfunduar.

Detyrë

Përgatitni në shtëpi një bazë të pjesës së përparme

Pjetje

1. A mund të përgatitim në fillim bazën e pjesës së përparme e më pas atë të pjesës së prapme? Jepni përgjigje të argumentuar.

2. Në fustan ose bluzë a mund të bëhen dy pjetina gjoksi një në sup (d.m.th. një në anë)? Si veprojmë?

3. Ku duhet ta ketë drejtimin pjetina e ngushtimit të belit dhe pse?

Punë praktike 15.4

Tema: Prerja dhe qepja e bazës

Mjetet e punës: letër, gërshtë, gjilpërë, penj, saun, hekur për hekkurosej.

Fustanin e përgatitim sipas bazës në këtë mënyrë:

Me masat që jepen në figurën 15.7, përgatitim bazën. Në këtë bazë nuk është e domosdoshme të përdorim shkronjat, mjaftron të zbatojmë formulat. Pasi presim bazën ose kallëpin, copën e palosim të kthyer nga ana e prapme, që ana e mbarë të mos ndotet nga duart dhe sapuni.

Mbi copën e palosur vendosim kallëpin në drejtim të endjes. Mesin e shpinës dhe mesin e gjoksit e vendosim te vija e palosjes (fig. 15.8) dhe, pasi bëjmë vizatimin e formës së kallëpit, bëjmë prerjen pa e lëvizur copën nga tryesa. Gjatë prerjes gërshtëra duhet të takojë në tryezë e ta presë copën paralel me vijën e shënuar me sapun. Prerja bëhet duke lënë rrëth qafës dhe rrëth së ngrënës së mëngës 1-1,5 cm, kurse në sup dhe anash 2-3 cm, ose sipas mundësisë. Për kthimin e palës gjithmonë lënë më shumë copë, sepse përmoshat e vogla parashikojmë rritjen e trupit, kurse te të rriturit kthimin ose rregullimin e rrobës.

Që fustani të qëndrojë mirë, nuk mjaftron të presim mire dhe të zbatojmë të gjitha rregullat që përcakton za, por rëndesi ka dhe qepja. Për këtë, së pari, rrobën lidisim me pe, duke e qepur rrallë mbi vijën e shënuar sapun. Pastaj bëjmë provën përmë të mënjanuar të

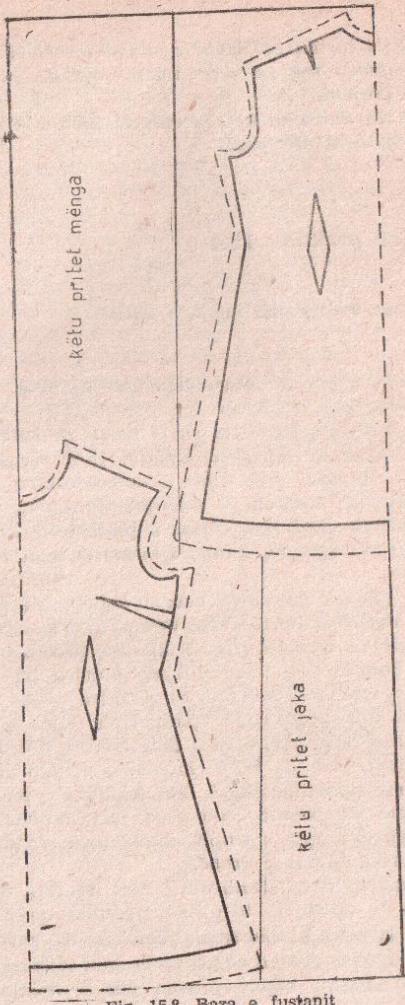

Fig. 15.8. Baza e fustanit

gjitha të metat që mund të kemi në prerje. Mund të bëjmë 1-2 prova. Qepjen e bëjmë me makinë sipas perit që ka kaluar ildija (qepja e rrallë).

Pjesët e qepura i hapim dhe i hekurosim. Pastaj bëjmë rafikimin e tyre, që të mos ikin fijet. Në fund kthejmë palën me dy ildi, një në fund, për të mbajtur drejtimin, dhe tjetrën për të bërë qepjen në buzë të saj. Në copat e holla përdorim punimin nevert, kurse në të trashat punimin zigzag. Punimin zigzag mund ta zëvendësojmë me punimin nevert që punohet midis copës e palës, së cilës më parë i bëjmë punimin e buzës me rafikim. Ky lloj punimi nga ana e mbarë nuk tregon trashësinë e kthimit, pra është i një cilësie më të mirë. Rreth qafës, në fustanet pa jakë qepim një filetë të holë të prerë veref me punën nevert.

Pyetje

1. Si vendoset kallëpi mbi copën e palosur?
2. Pyetjeve të mëposhtme përgjigjuni me «po» ose «jo».
A përdoret në copat e holla punimi zigzag?
A mundet të zëvendësohet punimi nevert me punimin zigzag?

Detyrë

Merrni masën e shoqes suaj dhe përgatitni një bazë fustani me masa reale.
Përfundoni qepjen e fustanit.

Punë praktike 15.5

Tema: Përgatitja e bazës së mëngës dhe prerja e saj.
Për formimin e bazës së mëngës duhen dy masa: masa e gjoksit dhe gjatësia e mëngës. Për shembull: gjatësia e mëngës 54
rrathi i gjoksit 42.
Për përgatitjen e bazës së mëngës punën e fillojmë nga një kënd i drejtë me kulm A. Në fillim, mbi vijën vertikale caktojmë gjatësinë e mëngës, të cilën në këtë rast e kemi 54 cm; pra i referohemi masës që kemi ma-

rrë më parë, d.m.th. segmenti AC është i barabartë me gjatësinë e mëngës, 54 cm. Për të përcaktuar gjerësinë e mëngës, përsëri nisemi nga pikë A mbi vijën horizontale, duke marrë për bazë rrithin e gjoksit.

Sipas barazimit:

$$AA_1 = \frac{\text{rrathi i gjoksit}}{2} + 12 \quad (1)$$

njehsojmë gjerësinë e mëngës AA_1 :

$$AA_1 = \frac{42}{2} + 12 = 33 \text{ cm}$$

Në barazimin (1) numrat 2 dhe 12 janë të pandryshueshmë për secilin trup, kurse rrathi i gjoksit ndryshon.

Me këto dy madhësi, gjerësi e gjatësi, formojmë një katërkëndësh kënddrejtë ACC_1A_1 , ku $AC = 54$ cm dhe $AA_1 = 33$ cm. Për të gjetur kokën e mëngës, d.m.th. segmentin AB , i referohemi përsëri rrithit të gjoksit:

$$AB = \frac{\text{rrathi i gjoksit}}{10} + 5,5 \quad (2)$$

Në barazimin (2) zëvendësojmë vlerën numerike të rrithit të gjoksit:

$$AB = 2 \cdot \frac{42}{10} + 5,5 = 13,9 \text{ cm}$$

Nga pikë A , mbi vijën vertikale, ulemi 13,9 cm dhe gjatjmë pikën B . Nga pikë B heqim një vijë paralele me AA_1 . Formohet katërkëndëshi ABB_1A_1 . Segmentin AA_1 e ndajmë në katër pjesë të barabarta dhe pë mes vendosim shkronjën O . Heqim vijat paralele me AB , të cilat e ndajnë katërkëndëshin në 4 pjesë. Bashkojmë me vizore pikat B dhe B_1 me O . Bashkim i tyre me vija të drejta formon katër trekëndësha kënddrejtë. Hipotenuzën e secilit trekëndësh e ndajmë përgjysmë dhe në drejtim të këndit të drejtë gjejmë nga një pikë të larguar 1 cm për tre trekëndëshat e parë. Për trekëndëshin e fundit marrim një pikë të larguar 1,5 cm, e cila përfaqëson pjesën e përparme. Të gjitha pikat e gjetura, duke filluar nga pikë B , O dhe B_1 , i bashkojmë me një vijë të vërtme, e cila përfaqëson kokën e mëngës. Për ta sjellë mën-

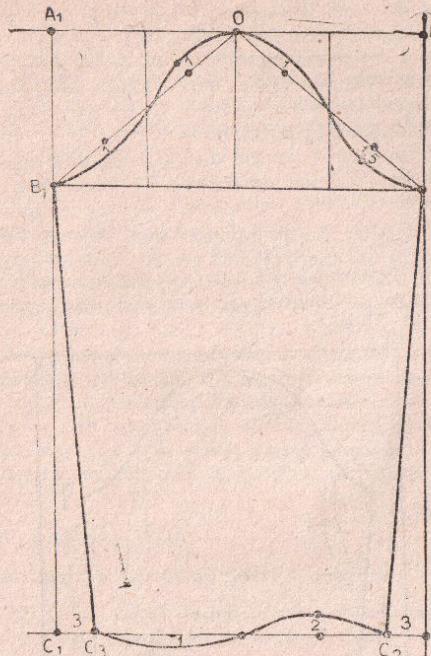

Fig. 15.9. Baza e mëngës

jën më të ngushtë në fund, rrith dorës futemi nga pikë C te C_2 3 cm dhe nga pikë C_1 te C_3 po 3 cm. Mëngën në fund mund ta bëjmë më të gjërë ose më të ngushtë, sipas dëshirës, prandaj numri 3 cm nuk është numër i pandryshueshmë. Meqenëse krahu lëviz përpara, pjesa e prapme e mëngës ngritet. Që kjo ngritje të mos bëhet shumë e thellë, në pjesën e prapme ulemi 1 cm, kurse në pjesën përpara, që të mos krijojmë shumë rrudha, ngrihemi 2 cm. Për formimin e pjesës së poshtme të mën-

gës veprojmë në këtë mënyrë: segmentin C_2C_3 e ndajmë në katër pjesë të barabarta. Në mesin e pjesës së prapme zbrasim 1 cm, kurse në mesin e pjesës së pérparme ngrihemi 2 cm. Me një vijë në formë harku bashkojmë pikat e gjetura, duke filluar nga pika C_3 në qendër të mëngës e deri te pika C_2 (fig. 15.9).

Për prerjen e mëngës merret copa dhe mbi të vendoset kallëpi i bazës së mëngës. Vizohet sipas kallëpit dhe pritet duke lënë rrith kokës së mëngës jo më shumë se 1 cm, kurse anash dhe në fund lëmë rrith 3-4 cm, sipas gjerësisë e mundësisë që na lejon copa. Mëngët priten të dyja së bashku duke e vendosur copën të palosur më dysh. në mënyrë që të na dalë mënga për secilin krah (fig. 15.10).

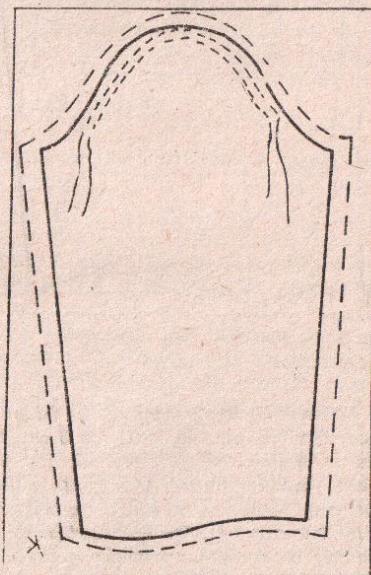

Fig. 15.10. Vendosja e bazës së mëngës mbi copë

Vizatimi mbi copë bëhet si gjithmonë nga ana e prapme. Qepja bëhet te vijat e vizuara. Pika B e mëngës qepet mbi pikën B_2 të nënsqetullës. Koka e mëngës mblidhet me një tegel të hollë, derisa të përputhet plotësisht me të ngrënën e krahut të fustanit. Qepja bëhet përbredha mëngës, duke pasur shumë kujdes, që të mos krijohen rrudha.

Pyetje

1. Në qoftë se copa nuk mjafton për t'i bërë mëngët pa shtesë, si mundet t'i bëjmë ato me shtesë, por pa prishur paraqitjen e veshjes?
2. Cila pjesë e kokës së mëngës duhet të zmadhohet, në mënyrë që koka e mëngës të bëhet me rrudha?
3. Bëni plotësimet në shprehjen: «Vizatimi mbi copë bëhet si gjithmonë nga ana e prapme; Qepja bëhet te . . . e vizuara. Pika B e mëngës qepet mbi . . . të nënsqetullës. Koka e mëngës mblidhet me një . . . të hollë, derisa të përputhet plotësisht me të ngrënën e krahut të fustanit».

Punë praktike 15.6

Tema: Baza e bluzës së thjeshtë sportive

Për të gjitha rrobat, mund të përgatitim bazat përkatëse në qoftë se mbështetimi në bazën e përgjithshme, duke bërë disa ndryshime.

Për shembull, bazën e bluzës sportive mund ta përgatitim me masat:

gjatësia e shpinës 38 cm
gjatësia e përgjithshme 52 cm
gjerësia e shpatullave 18 cm
gjatësia e mëngës 22 cm
rrathi i gjoksit 42 cm
rrathi i belit 36 cm
rrathi i kryqeve 46 cm.

Ndërtimi i bazës për pjesën e prapme të bluzës nuk ka asnjë ndryshim nga ai i bazës së përgjithshme. Prandaj, duke u bazuar te masat, ndërtojmë këndin e drejtë

me kulm në pikën A, që është dhe pika e qafës, dhe vazhdojmë më poshtë:

AC — gjatësia e shpinës 38 cm.

AE — gjatësia e përgjithshme 52 cm.

$$AB = \frac{AC}{2} = \frac{38}{2} = 19 \text{ cm (vija e rrëthit të gjoksit)}$$

AA_1 = gjerësia e shpatullave 18 cm.

$$AA_2 = \frac{\text{rrathi i gjoksit}}{10} + 2 \text{ cm} = \frac{42}{10} + 2 = 6.2 \text{ cm}$$

(e ngrëna e qafës).

$A_2A_3 = 2 \text{ cm}$ (ngritja për formimin e rrëthit të qafës).

)

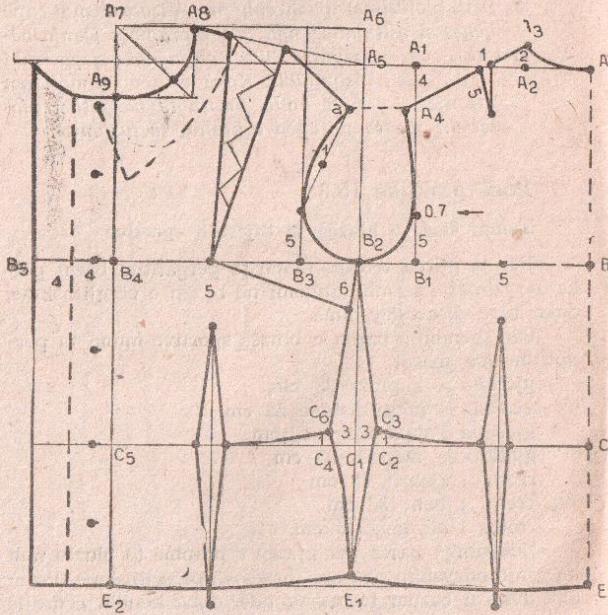

Fig. 15.11. Baza e bluzës

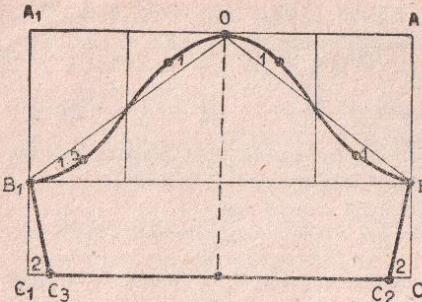

Fig. 15.12. Baza e mëngës

$A_1A_1 = 4 \text{ cm}$ (ulja për formimin e supit)

$BB_1 = AA_1 = 18 \text{ cm}$ (sa gjerësia e shpatullës)

$$B_1B_2 = \frac{\text{rrathi i gjoksit}}{10} + 1 \text{ cm} = \frac{42}{10} + 1 = 5.2 \text{ cm}$$

(e ngrëna e mëngës ose nënsqetulla).

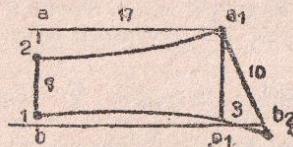

Fig. 15.13. Baza e jakës

Te rrathi i belit zbresim $C_1C_2 = 3 \text{ cm}$ (numër që lëviz sipas gjerësisë së belit dhe së bashku me pjetinën kontrollohen gjatë provës).

Pjesa e përparme e bluzës vazhdon si pjesa e prapme e bazës së përgjithshme, me ndryshimin që këtu shtohen 6-8 cm, të cilat përdoren për palosjen e bluzës (vendi i kopsave dhe i vrimave).

$$A_5 A_6 = 3,5 \text{ cm} \text{ (ngritja për pikën e supit)}$$

$$B_2 B = B_1 B_2 \frac{\text{rrethi i gjoksit}}{10} + 1 = \frac{42}{10} + 1 = 5,2 \text{ cm}$$

$$B_3 B_4 = BB_1 + 0,5 \text{ cm} = \text{gjerësinë e shpatullës} + 0,5 \text{ cm.}$$

$$B_4 B_5 = 8 \text{ cm} \text{ (shtesa që lihet përparrë gjoksit për palosjen, vendi i kopsave dhe i vrimave).}$$

$$A_7 A_8 = A_9 = \frac{\text{gjoks}}{10} + 2,5 = \frac{42}{10} + 2,5 = 6,7 \text{ cm}$$

(formohet e ngrëna e qafës si te figura 15.11, pjesa e përparme).

Në vijën e rrëthit të belit $C_1 C_2 = 3 \text{ cm}$, ngrihemi 1 cm dhe arritmë te pika C_6 . Duke bashkuar të gjitha pikat e caktuara, del forma e bluzës. Në vijën e rrëthit të belit do të formojmë edhe pjetinën.

Në vijën e gjatësisë së përgjithshme, te pika E, ngrihemi 1 cm, ashtu sikurse bëmë edhe në bel, që bluza të mos varet anash.

Pasi bëmë bazën e trupit të bluzës, kalojmë në bazën e mëngës.

Mënga e shkurtër ndërtohet si mënga e gjatë, vetëm me një ndryshim që $C_2 C_3$ e marrim në vijë të drejtë, sepse është mbi bërryl. Për formimin e mëngës zbatojmë formulat:

$$AA_1 = \frac{\text{rrethi i gjoksit}}{2} + 12 \text{ cm} = \frac{42}{2} + 12 = 33 \text{ cm}$$

$$AB = \frac{2}{10} \text{ e rrëthit të gjoksit} + 5,5 = \frac{2}{10} \text{ e } 42 + 5,5 = 13,9 \text{ cm}$$

$$AO = \frac{AA_1}{2} \text{ pra } AO = OA_1.$$

$$AC = 22 \text{ cm} \text{ (gjatësi e mëngës).}$$

$$BB_1 = AA_1 = 33 \text{ cm} = CC_1.$$

$$CC_2 = 2 \text{ cm} \text{ dhe } C_1 C_3 = 2 \text{ cm} \text{ (gjerësia e mëngës në krah varet nga dëshira e secilit, nuk ka rregulla të caktuara).}$$

Mënga ndërtohet sipas figurës 15.12.

Për përgatitjen e jakës ka mënyra të ndryshme, por ne do të marrim atë që është më e thjeshtë dhe që i përshtatet më mirë kësaj bluze. Duke u bazuar te gjerësia e rrëthit të qafës, marrim një drejtikëndesh $aa_1 bb_1$. Gjatësia e brinjës $aa_1 = 17 \text{ cm} = \text{me gjerësinë e rrëthit të qafës në këtë bazë (matet pjesa e rrëthit të qafës te shpina nga pika A deri te pika } A_3 \text{ dhe për pjesën përparra nga pika } A_3 \text{ deri ku do të qepet jaka në drejtim të vendit që qepen këpsat); ab = 9 \text{ cm} \text{ (gjerësinë e jakës mund ta marrim më të madhe ose më të vogël sipas dëshirës).}$

Nga pika a në drejtim të pikës b marrim 2 em dhe nga pika b në drejtim të pikës a marrim 1 em. Në zgjatim të drejtëzës bb_1 marrim 3 em dhe caktojmë pikën b_2 . Pikën a_1 e bashkojmë me pikën b_2 dhe e zgjatim sa të presë drejtëzën që kalon nga pika që caktuam mbi drejtëzën ab dhe nëpër pikën b_1 . Kjo vijë është në formë harku (fig. 15.13). Pikën a_1 e bashkojmë me pikën që caktuam, duke zbritur 2 em mbi drejtëzën ab me një vijë në formë harku, pak më të thellë se pjesa e poshtme e jakës, sepse kjo do të puthitet rrëth qafës.

Pyetje

1. Në cilin model të bazës nuk na nevojitet rrëthi i belit? Jepni përgjigje të argumentuar.
2. A mund të pranojë shtesë pjesa e përparme e bluzës? Ku mund të vendoset shtesa?
3. Cila pjesë e jakës nuk pranon ndryshime kur modeli i saj ndryshon (p.sh. jakë me copa rrumbullake etj.)?

Punë praktike 15.7

Tema: Prerja dhe qepja e bluzës, ngjitja e mëngës dhe e jakës

Për prerjen e bluzës zbatojmë po ato rregulla që zbatuan edhe në prerjen e fustanit, duke pasur parasysh drejtimin e copës dhe vendosjen e bazës mbi të, për të

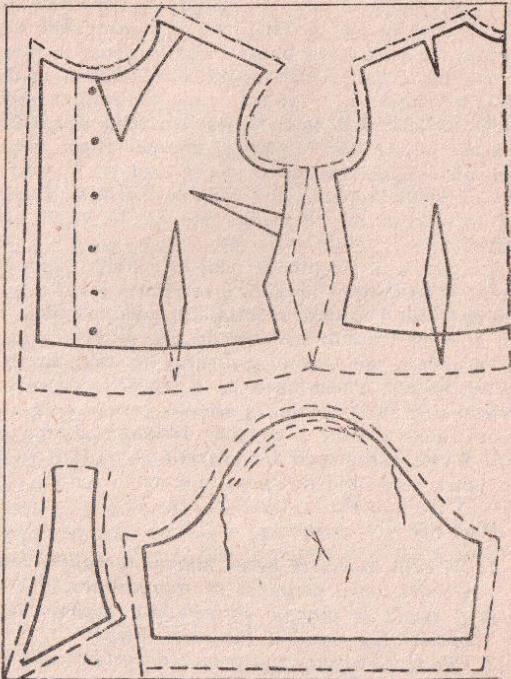

Fig. 15.14. Prerja e bluzës

kursyer sa më tepër copë. Mëngën dhe jakën duhet t'i vendosim me kujdes. Pas prerjes, bëjmë qepjen, duke vepruar njëlloj si përfustanin.

Për jakën, së pari qepim pjesën e sipërme të saj me pjesën e poshtme, duke vendosur në mes tyre një pjesë të tretë prej bezeje, të prerë me kallëpin e jakës. e cila shërben si fortësë. Pasi e qepim me pe të rrallë, e

punojmë me tegel makine (e kthejmë nga ana e mbarë, e punojmë përséri me ildi (pe të rrallë), e hekurosim dhe e qepim, duke e zënë me gjilpërë me kokë mesin e jakës me mesin e rrethit të qafës në kurriz. Po ashtu, kapim edhe skajet e jakës në pjesën e përparme të gjoksit (fig. 15.15).

Qepim pjesën e poshtme nga ana e jakës (në fillim me pe të rrallë) dhe, pasi bëjmë provën, qepim edhe pjesën e poshtme pas ildisjes me punë nevert.

Procesi i fundit është hapja dhe punimi i vrimave, ngjitja e kopsave, pastrimi i brendshëm dhe hekurosja.

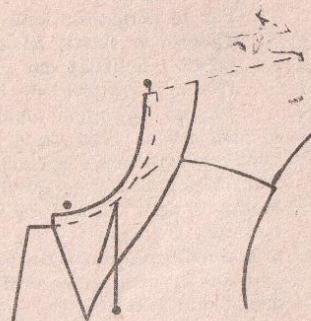

Fig. 15.15. Baza e jakës

Pyetje

1. Pse jaka duhet të pritet në gjatësi të copës?
2. Në qepjen e jakës në trupin e bluzës, cili nga të dy harqet duhet të jetë më i vogël?

Detyrë

Pritni dhe qepni një bluzë sportive, duke shfrytëzuar ndonjë këmishë burrash që ka jakën dhe manshetat të dëmtuar, por që pjesët e trupit dhe të mëngëve janë të përdorshme.

Punë praktike 15.8

Tema. Baza e fundit të thjeshtë
Pjesën e sipërme të bazës së përgjithshme deri te beli mund ta kthejmë lehtë në bluzë me modele të

ndryshme, kurse pjesën nga beli deri poshtë e kthejmë në fundit të ndryshme. Më poshtë po jepim bazën e fundit të thjeshtë.

Për të përgatitur këtë bazë, duhen vetëm tri masa: gjatësia e fundit 54 cm rrathi i belit 34 cm rrathi i kryqeve 48 cm.

Së pari, ndërtojmë këndin e drejtë C, sepse aty është pikë e belit. Nga pikë C deri te pikë E marrim gjatësinë e përgjithshme të fundit CE (gjatësia e fundit = 54 cm.) Vija horizontale që del nga pikë C, është vija e rrëthit të belit. Paralel me të dhe 16 cm poshtë pikës C, nga pikë D heqim vijën e rrëthit të kryqeve, e cila do të ndihmojë për formimin e fundit. Pra, nga pikë D deri te pikë D₁ marrim rrëthin e kryqeve pjesëtar për 2 dhe heqim 1 cm:

$$DD_1 = \frac{\text{rrathi i kryqeve}}{2} - 1 \quad (1)$$

Duke zëvendësuar në barazimin (1) vlerën numerike të rrëthit të kryqeve, njehsojmë DD₁:

$$DD_1 = \frac{48}{2} - 1 = 23 \text{ cm}$$

Nga pikë D₁ heqim një vijë paralele me CE, duke e prerë vijën e belit në pikën C₁ dhe vijën e palës në pikën E₁. Për t'i dhënë formën e duhur fundit, nga pikë C₁ deri te pikë C₂ hyjmë 3 cm dhe ngrihem 1 cm deri te pikë C₃.

Pikën C₃ e bashkojmë me pikën C me një vijë në formë harku derisa të humbasë në një vijë të vetme.

Për t'i dhënë gjerësi fundit, nga pikë E₁ largohemi 4 cm deri te pikë E₂ dhe ngrihem 1 cm mbi këtë pikë. Bashkojmë pikën e gjetur me pikën E, ashtu si vepruan edhe te rrathi i belit, 3 cm që hymë te beli dhe 4 cm që dolën te vija e palës mund të ndryshojmë sipas belit dhe gjerësisë që duam t'i jepim fundit.

CC₃ është më e madhe se gjerësia e belit, prandaj

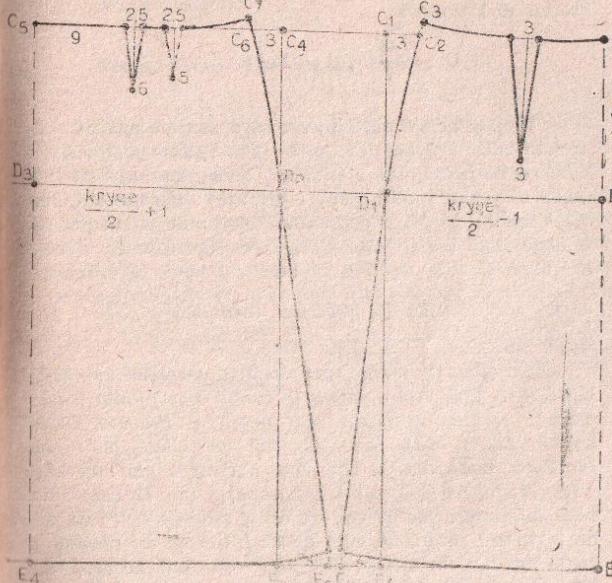

Fig. 15.16. Bazat e fundit.

diferencën midis kësaj madhësie dhe madhësisë së dhënë e futim në një pjetinë. Kjo pjetinë largohet 8 cm nga pikë C dhe 3 cm mbi vijën e kryqeve. Këtë diferençë e futim në të dyja anët e drejtëzës CC₃ = 20 cm — 17 cm (gjysma e belit për pjesën e prapme) = 3 cm, pra 3 cm hyjnë në pjetinë.

Duke u bazuar në pjesën e prapme, ndërtojmë pjetin e përparme, me ndryshim që rrëthin e kryqeve (D₂, D₃) e marrim:

$$D_2D_3 = \frac{\text{rrathi i kryqeve}}{2} + 1 \quad (1)$$

Në barazimin (1) zëvendësojmë vlerën numerike të rrithit të kryqeve:

$$D_2 D_3 = \frac{48}{2} + 1 = 25 \text{ cm}$$

Fillojmë ndërtimin e pjesës së përparme nga pika E_2 , drej së cilës largohemi 5 cm te pika E_3 (kjo madhësi, sikurse edhe për pjesën e prapme, lëviz sipas gjërësisë që duam t'i jepim fundit, por detyrimisht duhet të jetë 1cm më e madhe se pjesa e prapme). Nga pika E_3 heqim një vijë paralele me CE ose $C_1 E_1$, duke prerë vijën e belit në pikën C_4 dhe vijën e kryqeve në pikën D_2 . Nga pikë D_2 deri te pika D_3 zbatojmë formulën $\frac{\text{kryqe}}{2} + 1 = 25 \text{ cm}$.

Nga pika D_3 heqim një drejtëz paralele me $C_4 E_3$. Kjo do të jetë vija e mesit të fundit për pjesën e përparme. Sikurse vepruan për pjesën e prapme, bashkojnë pikën $E_2 D_2$ dhe C_7 , në të cilën jemi futur 3 cm nga pika C_4 dhe jemi ngritur 1 cm mbi këtë vijë. Madhësia $C_5 C_7$ është e barabartë me 22 cm. Duke bërë diferencën me 17 cm, që është rrithi i belit, na dalin 5 cm më shumë të cilat do t'i futim në dy pjetina të vogla nga 2.5 cm secilën. Për këtë veprojmë këshfu: Nga pika C_5 largohemi 9 cm, bëjmë pjetinë e parë të gjatë 6 cm, largohemi 3-4 cm dhe formojmë pjetinë e dytë të gjatë 5 cm (fig. 15.16).

P y e t j e

1. Pse në anë të fundit duhet të ngrihem i nga pika C_2 në pikën C_3 1 cm?
2. A duhet të ndryshohet baza e fundit të thjeshtë në qoftë se dëshirojmë ta bëjmë fundin me një palë përpresa ose prapa?

D e t y r ë

Bëni në shtëpi bazën e fundit për trupin tuaj.

Punë praktike 15.9

Tema: Prerja dhe qepja e fundit

Për të prerë një fund të thjeshtë, duhet të marrim një gjatësi fundi dhe disa centimetra për palen (kur copa është e gjërë 130-140 cm). Kur copa ka gjërsi 70-80 cm, marrim dy gjatësi fundi dhe disa centimetra për palen. Prerja e fundit të thjeshtë bëhet duke vendosur kallëpin mbi copë në bazë të rregullave përkatëse. Përvogë kësaj, fundin mund ta presim edhe duke vizatuar bazën drejtpërdrejt mbi copë e pastaj bëjmë prerjen. Pas

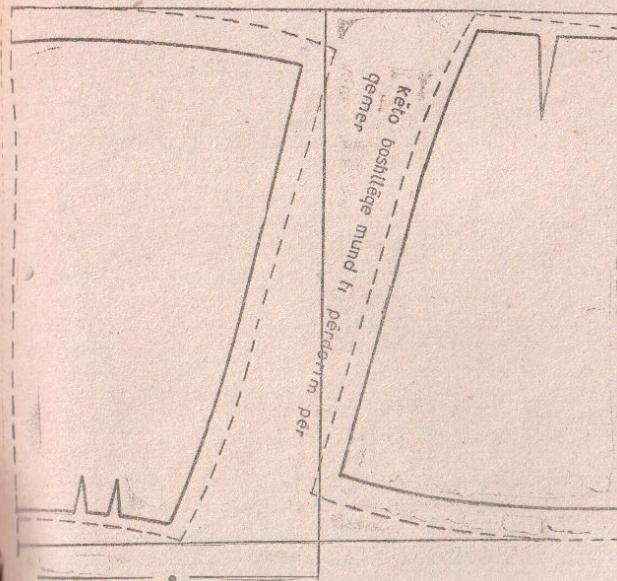

Fig. 15.17. Vendosja e kallëpit mbi stof

kësaj qepim pjetinat me ildi, pastaj anët dhe, pasi bëjmë provën dhe bindemi që fundi nuk ka të meta, e qepim në makinë. Hapim qepjet me hekur, punojmë qemerin (rrethin e belit) dhe kthejmë palën. Pasi të jetë kthyer fundi, bëjmë punimin e anëve me nevert, për të penguar shthurjen e copës.

P y e t j e

1. Në cilat copa nuk mund ta vendosim kallëpin për prerjen e fundit si në figurën 15.17?
2. Që fundi të rrije bukur, në ç'raport duhet të jetë gmeri me pjesën e fundit ku do të qepet?

D e t y r ë

Pritni dhe qepni një fund të thjeshtë me masat e trupit tuaj.

15.9.1. Fund veref¹⁾

Për prerjen e fundit veref do të bazohemi në fundin e thjeshtë. Për këtë, pasi të presim kallëpin e fundit, mbyllim pjetinat dhe i çajmë me gérshérë pjesët e fundit të tyre deri te maja. Në këtë mënyrë fundi merr gjërsi nga poshtë, kurse në mes mbetet gjërsia e rrëthit të belit, sepse pjetinat në fillim u mbylliën. Thëksojmë se fundet veref ose dhe me katër copa nuk pranojnë pjetina të qepura.

Pasi ndërtojmë kallëpin, e vendosim atë mbi copë të palosur në kënd (fig. 15.18).

Pjesa e prapme dhe pjesa e përparme bëhen njëloj, por pjesa përpara lihet pak më e gjërë. Në prerjen dhe

1) Duke filluar nga kjo temë e deri te tema e vetëshërbimit pë djemitë, nuk janë të detyruara për mësim.

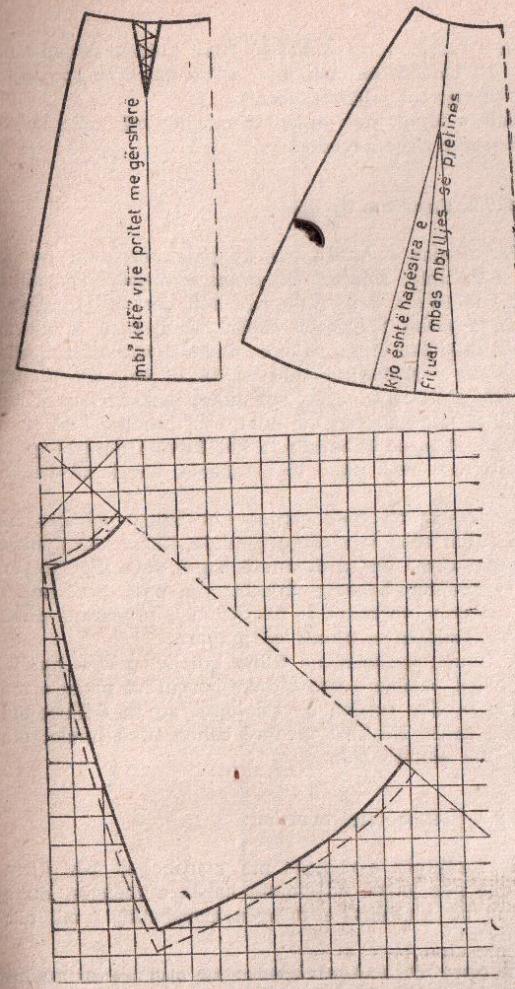

Fig. 15.18. Vendosja e kallëpit në copën e palosur në kënd

qepjen e fundit veref duhet tē kemi kujdes sidomos nē copat me katrore ose me vija, sepse katroret apo vijat duhet tē bien mbi njera-tjetrën¹⁾.

Pala e fundit nuk duhet tē kthehet më tepér se 2-3 cm, sepse krijon rrudhë.

15.9.2. Fund me dy pala

Për qepjen e fundit me dy pala bazohemi po te fundi i thjeshtë. Ndërtojmë fundin e thjeshtë, pastaj e presim nē mesin e pjetinës nga beli deri nē fund (në kthimin e palës). E palosim copën më dysh, e vendosim mesin e fundit te vija e palosjes dhe e zhvendosim pjesën tjetër duke e rrëshqitur mbi copën 16 cm. Ky numër varet nga gjerësia e copës, por duhet theksuar se sa më e thellë tē jetë pala, aq më bukur rri fundi. Të 16 cm i ndajmë nē 4 pjesë tē barabarta kur kemi kufopjetë (pala më dysh), ose nē 2 pjesë tē bárabarta, kur kemi vetëm një palë.

Rëndësi ka që gjatë qepjes, kur bëjmë palosjen nē bel, tē futim edhe tepricën e pjetinës, kurse nēn pjetinë pala qepet drejt, aq sa duam tē hapet pala (fig. 15.19). Pjesa e prapme bëhet e thjeshtë, pa palë, por, po ta duam me pala, veprohet si nē pjesën e përparme, duke përdorur kallëpin e pjesës së prapme.

Në fundet me pala, nē fillim kthehet pala e fundit, pastaj bëhet palosja e palës, duke përputhur pikën a me a₁, b me b₁ dhe qepjen e vazhdojmë aq sa dëshirojmë hapjen e palës. Në këtë mënyrë bëhen edhe fundet me dy ose më shumë pala.

15.9.3. Mënga me manshet

Për formimin e mëngës me manshet si për djem ashtu dhe për vajza, ndërtojmë bazën e mëngës, duke llogaritur nē gjatësinë e mëngës manshetin, i cili për

1) Për të prerë një fund veref, duhet një gjatësi e gjysmë fundit, sepse palosja nē kënd kërkon më shumë cope,

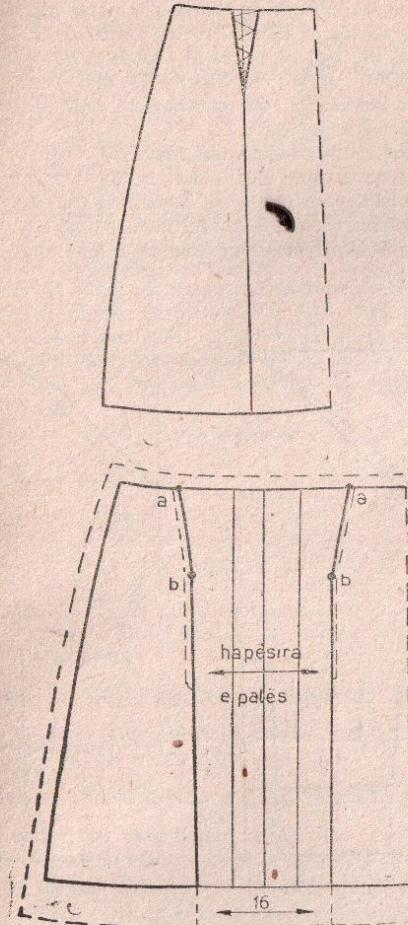

Fig. 15.19. Vendosja e kallëpit për prerjen e fundit me dy pala

djem zakonisht është 8 cm, kurse për vajza nga 8-10 cm. Që krahu të lëvizë lirisht, rrethi i manshetit duhet të merret pak më i gjërë se rrethi i kyçit të dorës.

Gjithashtu, duhet të illogaritet edhe vendi për të mbërthyer manshetin. Që mansheti të rrijë mirë, brenda tij vendoset një fortesë.

Mansheti mbërthehet mbi krah (nga ana e jashtme e tij) dhe qepet pasi përfundon qepja e mëngës.

Zakonisht, para qepjes së manshetit dhe mbylljes së mëngës, punohet pjesa e parë e mëngës, së cilës i vihet një copë dhe qepet përbrenda me tegel makine (fig. 15.20 dhe fig. 15.21).

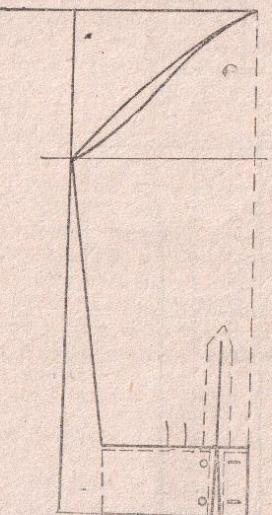

Fig. 15.20. Mëngë për djem

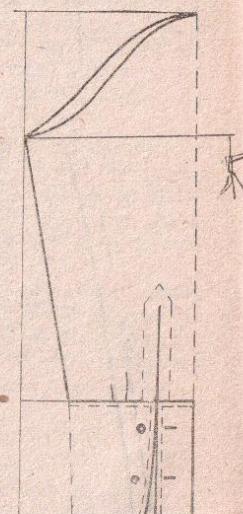

Fig. 15.21. Mëngë për vajza.

15.9.4. Pantallona për të reja

Pantallonat për të reja mund t'i presim me këto masa:

gjatësi 95 cm,

kryqe 50 cm,

beli 38 cm,

këmbëza 24 cm.

Për prerjen e pantallonave marrim këndin e drejtë me kulm, në pikën C dhe ndërtojmë pjesën e përparme dhe mbi të pjesën e prapme.

Për të ndërtuar masën, përdorim formulat, të cilat i përgjigjen figurës së mëposhtme (këto formula mund të zëvendësohen me masa të ndryshme sipas trupit). Xhepin e ndërtojmë sipas modelit që duam. Për qepjen lëmë jo më tepër se 1 cm, kurse për valën në fund 7-8 cm.

Në bazë,

$CE = \text{gjatësi e pantallonave}$

$$CD = \frac{\text{kryqe}}{2}$$

$$DD_1 = \frac{\text{kryqe}}{2}$$

$$CC_1 = DD_1$$

$$D_1D_2 = \frac{\text{kryqe}}{10}$$

$$C_1C_2 = 1 \text{ cm}$$

$$D_2D_3 = \frac{DD_2}{2} \text{ gjendet vija e hekurit në rrethin e}$$

belit. Në të dy anët e vijës së hekurit futim nga 1 cm për pjetinë $C_2C_3 = \text{rrethi i belit} + 2 \text{ cm}$.

$$DF = \frac{DE}{2} - 4 \text{ (vija e gjurit mund të gjendet edhe duke matur nga pika C deri te gjuri).}$$

Gjerësia e këmbëzës meret në të dyja anët e vijës së hekurit në gju $F_1f = fF_2$, po ashtu po shëtë në këmbëz $eE_2 = eE_3 = F_1f = fF_2$.

Për të përfunduar pjesën e përparme, bashkojmë $C_2D_2F_2E_3$ (fig. 15.22).

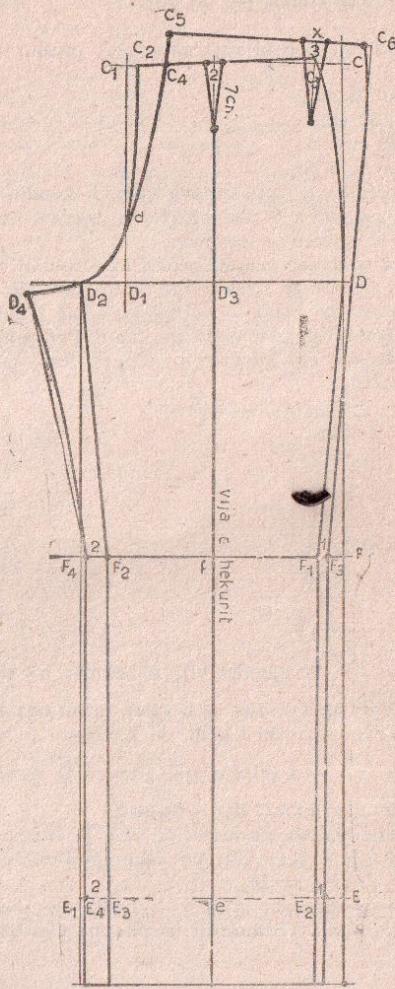

Fig. 15.22. Baza e pantalonave për të reja

Për pjesën e prapme veprojmë në këtë mënyrë:
Nisemi nga pika C_1 dhe kalojmë deri te vija e hekurit. Këtë e pjesëtojmë me 2 dhe gjemë pikën C_4 :

$$C_4C_5 = \frac{\text{kryqe}}{10} - 2$$

Nga pika C ngrihem 2 cm mbi vijën e belit dhe bashkojmë C_5 me C_6 :

$$C_5C_6 = \frac{\text{rrathi i baletit}}{2} + 3$$

$$D_2D_4 = \frac{\text{kryqe}}{10} + 1 \text{ ose } \frac{\text{kryqe}}{10} : 2 + 3.$$

Nga pika D_2 zgresim 1 cm nën vijën e kryqeve dhe me një vijë në formë harku bashkojmë pikat $C_5C_6D_2$.

Në vijën e gjurit, nga pika F_1 , marrim 1 cm dhe shënojmë pikën F_3 . Pikën e gjetur e bashkojmë lart me pikën C_6 dhe poshtë me një pikë, 1 cm jashtë E_2 .

Nga ana e brendshme e koishës, prej pikës F_2 , kalojmë 2-3 cm jashtë dhe arritmë në F_4 . Po kështu edhe në këmbëz, nga pika E_3 kalojmë te pika E_4 dhe bashkojmë me një vijë në formë harku D , me F_4 dhe me një vijë të drejtë F_4 me E_4 .

Për formimin e pjetinës pjesëtojmë me 2 rrethin e belit dhe i shtojmë 3 cm. Në këtë mënyrë arritmë nga pika C_5 te pika x . Nga x heqim një drejtëz 7-8 cm të gjatë paralel me vijën anësore që del nga pika C_6 . Në të dyja anët e kësaj drejtëze futim 1,5 cm, po kështu futeni 1,5-2 cm anash, brenda pikës C_6 (fig. 15.22).

15.9.5. Përparëse shkolle¹⁾

Përparëset e shkollës qepen me modele të ndryshme. Ne do të jepim një model përparëseje të prerë në bel dhe me kopsa përpara. Në këtë përparëse baza e shpinës

¹⁾ Masat e përparëses merren si të mëdha, sepse sjo vishet mbi rrroba.

ndryshon nga baza e përgjithshme, sepse në pjesën e sipërme mbyllen pjetinat e belit. Meqenëse përparrësja është e prerë në mes, nga pikë A deri te C hyjmë 2-3 cm dhe arrijmë në pikën C₃.

Pikën C₃ e bashkojmë me pikën E, duke u futur 1 cm.

Pjesën e përparme e kemi me pjetinë në formë harku mbi të ngrënën e mëngës, prandaj mbylljet pjetina kryesore mbi sup dhe hapet pjetina mbi të ngrënën e mëngës, e cila bashkohet me pjetinën e belit (fig. 15.23). Për t'i dhënë gjerësi fundit, në pjesën e poshtme mbyllim pjetinën e belit dhe e çajmë, deri në majë. Të gjitha këto veprime bëhen në kallëp, i cili vendoset mbi copë dhe veprohet si në rastet e tjera kur presim funde ose fustane.

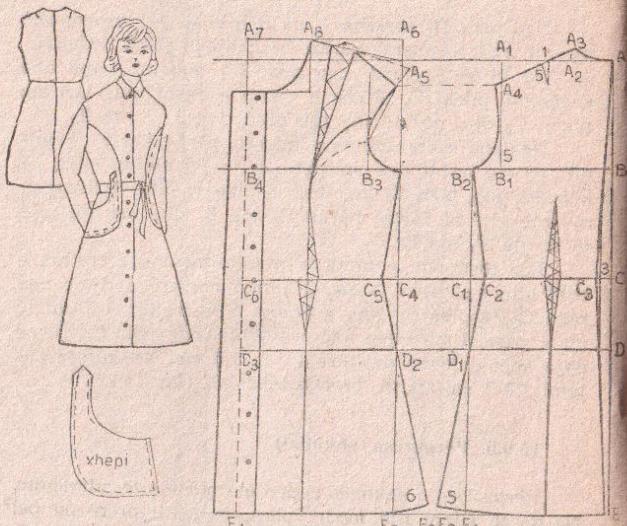

Fig. 15.23. Baza e përparrës së shkollës

ndryshon nga baza e përgjithshme, sepse në pjesën e sipërme mbyllen pjetinat e belit. Meqenëse përparrësja është e prerë në mes, nga pikë A deri te C hyjmë 2-3 cm dhe arrijmë në pikën C₃.

Pikën C₃ e bashkojmë me pikën E, duke u futur 1 cm.

Pjesën e përparme e kemi me pjetinë në formë harku mbi të ngrënën e mëngës, prandaj mbylljet pjetina kryesore mbi sup dhe hapet pjetina mbi të ngrënën e mëngës, e cila bashkohet me pjetinën e belit (fig. 15.23). Për t'i dhënë gjerësi fundit, në pjesën e poshtme mbyllim pjetinën e belit dhe e çajmë, deri në majë. Të gjitha këto veprime bëhen në kallëp, i cili vendoset mbi copë dhe veprohet si në rastet e tjera kur presim funde ose fustane.

16. VETËSHËRBIM PËR DJEMTË

Punë praktike 16.1

Tema: Marrja e masave për veshjet e djemve

Mjetet e punës: fletpre me katrore, vizore e zakonshme, vizore e milimetruar, laps, gomë, gérshérë, gjilpërë, gjalpëra me kokë, sapun rrobaqepësie, metër shirit, letër për përgatitjen e kallëpeve.

Masat merren me metër shirit, i cili është 150 cm i gjatë. Për veshjet e sipërme, si për këmishë ose xhaketë, merren këto masa:

gjatësia e shpinës

gjatësia e përgjithshme e këmishës ose e xhaketës gjerasia e shpatullave

rrethi i gjoksit

rrethi i qafës.

Gjatësia e shpinës fillon nga pikë e eshtës së qafës deri te beli (aty ku fillon qemeri i pantallonave).

Gjatësia e përgjithshme merret nga eshtrat e qafës, te rrethi i belit dhe që këndej deri në gjatësinë e bluzës ose të xhaketës.

Gjatësinë e shpatullave e marrim nga njëra eshtë e supit deri te eshtira tjetër dhe numrin që del e pjesëtjmë me 2.

Gjatësitë i marrim gjithmonë me numra të plotë, kurse gjerasitë me numra të përgjysmuar, sepse kur bëhet prerja, copa paloset më dysh.

Që veshja të jetë e rrehatshme, matja e rrethit të

gjoksit bëhet duke rrotulluar metrin lirshëm rrëth e qark gjoksit në pikën më të lartë të tij.

Gjerësia e rrëthit të qafës merret duke vendosur metrin rrëth qafës, prapa tek eshtera e qafës dhe përparrë në pikën më të ulët të saj.

Megjithëse masat e gjerësive i pjesëtojmë me 2 (edhe pse copën e palosim më dysh dhe gjerësinë e pjesëtojmë me 2), në fletore rrëthin e qafës e shënojmë të plotë. Pikërisht për këtë, kur blejmë këmishë, ndryshe nga veshjet e tjera, masën e kërkojmë në numrin e qafës, p.sh. këmishë nr. 34, 36, 38 etj. Me këtë numër kuptojmë gjithmonë rrëthin e qafës.

Përgatitjen e pantallonave merren këto masat: gjatësia e përgjithshme + palen për kthim.

rrëthi i belit

rrëthi i kryeqeve

gjatësia e këmbëzës së pantalonave.

Gjatësia e përgjithshme merret anash, duke filluar nga pikë e belit, mbi eshtren e legenit, e deri te kyçi i këmbës. Kjo masë, shënohet e plotë.

Rrëthi i belit merret rrëth e qark tij, as shumë i shtrënguar sa të pengojë frymëmarrjen, por as i lirë sa të rrëshqasin pantalonat. Kjo masë pjesëtohet me dy, Po kështu veprojmë edhe për rrëthin e kryqeve, i cili merret nga pikë më e lartë e pjesës së prapme të trupit dhe nga pikë më e lartë e pjesës së përparme të trupit, mbi bark. Këmbëza zakonisht merret rrëth 22, 23, 24 cm, por kjo varet edhe nga numri i këmbës. Pra, këmbët e pantalonave nuk duhet të janë as shumë të gjera, as shumë të ngushta, por me gjerësi normale.

Përgatitjen e bazës ose të kallëpit të bluzës ose të pantalonave në fletore, nuk mund të përdoret metrit real, prandaj është e domosdoshme përgatitja e metrit të zvogëluar 1:5 (punë praktike 16.1).

P y e t j e

1. Si duhet të jemi veshur kur marrim masat për një këmishë?

2. Për cilën nga masat e pantalonave duhet të jemi më të kujdesshëm.

Punë praktike 16.2

Tema: Bazat e këmishës sportive

Këmishët e gatshme për burra dhe të rinj në treg kërkohen me numrin e qafës: p.sh. numrat 33-34 u përgjigjen gjokseve 40-42, numrat 35-36 u përgjigjen gjokseve 42-44, numrat 37-38 gjokseve 46-48. Kur duam të presim vetë një këmishë apo bluzë, duhet të marrim masat dhe të ndërtojmë bazën.

Fotonjma këndin e drejtë me kulmin A (fig. 16.1). Në vijën vertikale caktojmë gjatësinë e shpinës te pika C dhe gjatësinë e përgjithshme te pika E. Për të gjetur pikën B nga do të kalojë vija e rrëthit të gjoksit, pjesëtojmë gjatësinë e shpinës me 2 dhe i shojmë 1 cm. Pra:

$$AB = \frac{AC}{2} + 1$$

$$AC = 40 \text{ cm}$$

$$AB = \frac{AC}{2} + 1 = \frac{40}{2} + 1 = 21 \text{ cm}$$

$$AE = 65 \text{ cm} \text{ (gjatësia e përgjithshme).}$$

Nga pikë A del një vijë horizontale, që është vija e supit. Nga pikë B, paralel me vijën e supit, kemi vijën e rrëthit të gjoksit, nga pikë C vijën e rrëthit të belit dhe nga pikë E vijën përfundimtare të këmishës. Këtë vija janë ~~pikat~~ midis tyre.

Mbi këtë vija do të ndërtojmë bazën e këmishës. Nga pikë A mbi vijën e supit deri te pikë A₁, do të caktojmë gjerësinë e shpatullave AA₁=22 cm dhe nga pikë A₁ zbrasim një drejtëz paralele me segmentin AB derisa presë vijën e rrëthit të gjoksit në pikën B₁. Mbi vijën

e supit do të caktojmë rrethin e qafës, të cilin e gjejmë duke u bazuar te rrathi i gjoksit, sipas barazimit:

$$AA_2 = \frac{1}{10} \text{ rrathi i gjoksit} + 3 \quad (1)$$

Në barazimin (1) zëvendësojmë vlerën numerike rrathi i gjoksit:

$$AA_2 = \frac{1}{10} \cdot 44 + 3 = 7,4$$

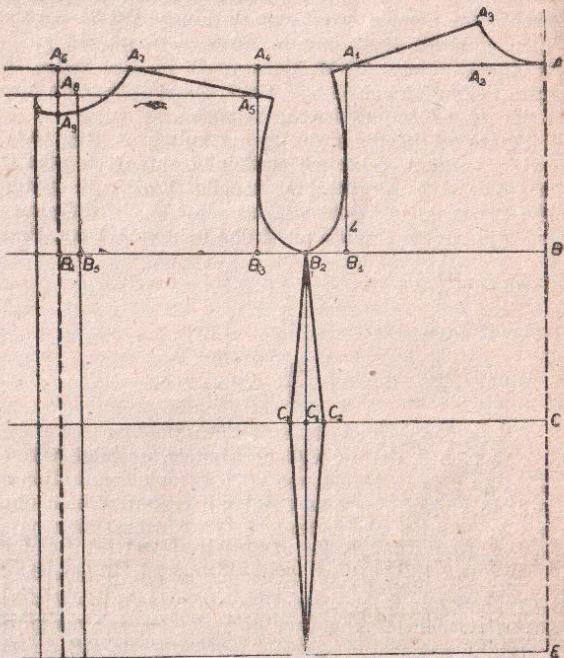

Fig. 16.1. Baza e bluzës

Masat:

gjatësia e shpinës 40 cm
gjatësia e përgjithshme 65 cm
gjerësia e shpatullave 22 cm
gjatësia e mëngës 24 cm
rrathi i gjoksit 44 cm
rrathi i qafës 36 cm.

Nga pika A_2 ngrihemi mbi vijën e supit 5 cm; $A_2A_3 = 5$ cm. Bashkojmë pikën A_3 me pikën A me një vijë në formë harku shumë të thellë dhe në këtë mënyrë formohet e ngrëna e qafës në formën e shkronjës U.

Pikën A_3 , e bashkojmë me pikën A_1 me një vijë të drejtë, duke dalë 1 cm jashtë kufizës së supit. Kështu kemi përfunduar edhe supin.

Duhet të theksojmë se pjesa e prapme e këmishës është më e gjatë, se pjesa e përparme dhe e plotëson këtë pjesë mbi sup.

Mbi vijën e rrithit të gjoksit te pika B_1 deri te pika B_2 do të gjejmë nënsqetullën B_1B_2 :

$$B_1B_2 = \frac{\text{rrathi i gjoksit}}{10} \quad (2)$$

Në barazimin (2) zëvendësojmë vlerën numerike të rrathi i gjoksit.

$$B_1B_2 = \frac{44}{14} = 4,4 \text{ cm}$$

Pikën A_1 e bashkojmë me pikën B_2 , duke filluar një kthesë në formë harku, 4 cm mbi pikën B_1 . Nga pika B_2 zgresim një paralele me vijën BE deri te pika E_1 . Nga pika C_1 , që është mbi vijën e belit, marrim 2 cm deri te pika C_2 , përsëri dhënë pak formë në bel. Përsëri përfunduar pjesën e prapme, bashkojmë pikat $B_2C_2E_1$ (fig. 16.1).

Duke u bazuar në pjesën e prapme, do të ndërtojmë pjesën e përparme.

Punëni e fillojmë nga nënsqetulla, d.m.th. nga pika B_2 deri te pika B_3 që gjendet mbi vijën e rrithit të gjoksit.

$$B_2B_3 = \frac{\text{rrathi i gjoksit}}{10} - 1 \quad (3)$$

Në barazimin (3) zëvendësojmë vlerën numerike të rrithit të gjoksit:

$$B_2B_3 = \frac{44}{10} + 1 = 5,4 \text{ cm}$$

Nga pika B_3 te pika B_4 marrim gjërësinë e supit.

$$B_3B_4 = B_1B_2 \quad (4)$$

Për të caktuar vendin e kopsave dhe të vrimave, tyjmë nga $B_4B_5 = 2 \text{ cm}$.

Në barazimin (4) zëvendësojmë vlerën numerike të B_1B_2 :

$$B_3B_4 = 22 \text{ cm.}$$

Nga pika B_4 heqim një drejtëz paralele derisa të presë vijën e supit dhe vijën e gjatësisë së përgjithshme.

Nga pika B_3 do të ndërtojmë një paralele me AB , derisa të presë vijën e supit në pikën A_4 . Nga pika A_4 zbresim 3 cm nën vijën e supit te pika A_5 .

Pikën A_6 (që është në prerjen e vijës së supit me vijën e mesit të gjoksit) e bashkojmë me pikën A_7 dhe formojmë të ngrënëm e qafës duke marrë:

$$A_6A_7 = \frac{\text{rrethin e gjokësit}}{10} + 3 \quad (5)$$

Në barazimin (5) zëvendësojmë vlerën numerike të rrithit të gjoksit:

$$A_6A_7 = \frac{44}{10} + 3 = 7,4 \text{ cm.}$$

Nga pika A_6 deri te pika A_8 kemi 3 cm , sepse $A_4A_5 = A_6A_8$, nën pikën A_8 zbresim $2,5 \text{ cm}$ deri te pika A_9 . Bashkojmë pikën A_7 me pikën A_9 me një vijë në formë harku jo shumë të thellë. Pikën A_7 e bashkojmë me pikën A_5 për të formuar supin, duke e zgjatur me madhësinë e supit për pjesën e prapme. Kjo pikë A_5 bashkohet me një vijë të përkulur me pikën B_2 të nënsqetullës, duke kaluar 5 cm mbi pikën B_3 . Mbi rrethin e belit nga pika C_1 largohemi 2 cm deri te pika C_2 dhe, për të përfunduar edhe pjesën e përparme, bashkojmë pikat B_2C_2 dhe E_1 .

P y e t j e

1. Pse pjesa e prapme e këmishës është më e gjatë se pjesa e përparme?
2. A është e domosdoshme të ngushtohet këmisha në bel nga pika C_1 në C_2 ?

Punë praktike 16.3

Tema. Baza e mëngës dhe e jakës

Për ndërtimin e bazës së mëngës duhet gjatësia e mëngës dhe rrithi i gjoksit, i cili na ndihmon për ndërtimin e bazës.

Ndërtojmë këndin e drejtë me kulmin A . Nga pika A deri te pika C marrim gjatësinë e mëngës $AC = 24 \text{ cm}$.

Nga pika A deri te pika A_1 marrim $\frac{1}{2}$ e rrithit të gjoksit.

Për të gjetur gjërësinë e mëngës, nga pika A deri te pika A_1 marrim $\frac{1}{2}$ e rrithit të gjoksit:

$$AA_1 = \frac{\text{rrethi i gjoksit}}{2} \quad (1)$$

Në barazimin (1) zëvendësojmë vlerën numerike të rrithit të gjoksit:

$$AA_1 = \frac{44}{2} = 22 \text{ cm}$$

Për të caktuar pikën se ku do të kalojë nënsqetulla, nga pika A deri te pika B , marrim $\frac{2}{10}$ e rrithit të gjoksit:

$$AB = 2 \frac{\text{rrethi i gjoksit}}{10}$$

$$AB = 2 \frac{44}{10} = 8,8 \text{ cm}$$

Nga pika A largo hemi 3 cm deri te pika x, tē cilën e lidhim me një vijë tē drejtë me B_1 . Gjejmë $\frac{1}{2}$ e këtij

segmenti dhe ndërtojmë një vijë tē lakuar nē gjysmën e sipërme duke u larguar 0,8 cm dhe nē gjysmën e poshtme duke u thelluar 1 cm. Kjo vijë e lakuar i përket pjesës përrapa, kurse vija e pjesës së prapme është gati një vijë e drejtë deri te pika që jemi ngritur 0,8 cm, e pastaj vazhdon si pjesa e përparrme. Pastaj bëjmë ngushtimin e mëngës $C_1C_2 = 3$ cm. (fig. 16.2).

Për tē ndërtuar jakën, bazohemi te rrathi i qafës. Formojmë këndin e drejtë A. Nga pika A deri te pika A_1 marrim:

$$AA_1 = \frac{\text{rrathi} + \text{qafës}}{2}$$

$$AA_1 = \frac{36}{2} \text{ cm} = 18 \text{ cm}$$

dhe nga pika A deri te pika B marrim 10 cm pér tē ndërtuar një drejtkëndësh, brenda tē cilit do tē formojmë jakën, d.m.th. brenda drejtkëndëshit ABB_1A_1 .

Nga pika A_1 largo hemi 3,5 cm deri te pika A_2 dhe nga pika A ulemi 3 cm deri te pika A_3 . I lidhim këto dy pika me vijën A_2A_3 . Nga pikat B ngjitemi 1 cm te pika B_1 , dhe nga pika B_1 largo hemi 2,5 cm pér te B_2 . Mbi pikën B_1 ngjitemi 3 cm te pika x dhe formojmë një katërkëndësh tē vogël $xx_1B_2B_1$. Lidhim A_2 me x me një vijë që formon cepin e jakës, kurse x me B_2 dhe B_2 me B_3 si nē figurën 16.3.

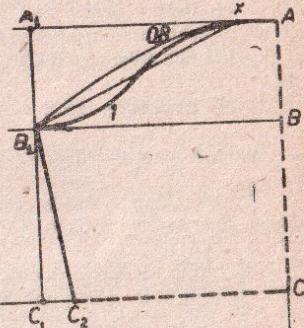

Fig. 16.2. Baza e mëngës

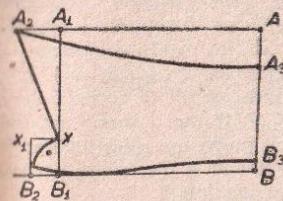

Fig. 16.3. Baza e jakës

Pyetje

1. A mund ta kthejmë mëngën e shkurtër tē këmi shës nē mëngë tē gjatë?
2. Cila pjesë e jakës është më e rëndësishme. A mund ta zmadhojmë ose ta zvogëlojmë këtë pjesë?

Punë praktike 16.4

Tema. Prerja dhe qepja e bluzës

Sipas vizatimit që kemi bërë nē fletore, ndërtojmë edhe një herë bazën nē letëri pa përdorur shkronjat, por duke punuar me masa tē sakta. Kallëpin e ndërtuar nē këtë mënyrë e presim mbi vijat e caktuara dhe e vendosim mbi copën e palosur më dysh. Vizatojmë kallëpin rrith e qark dhe pasi e heqim atë, presim copën, duke lënë jo më shumë se 1 cm, sepse qepja nē makinë e këmishëve tē burrave bëhet dysh (mbarë e prapë). Njëra anë e copës vendoset më thellë, kurse tjetra më cekët, por pasi tē jetë ildisur. Pastaj kalohet nē makinë, kthehet ana tjetër dhe i bihet me makinë përsipër, përsipër nga ana e brendshme.

Pjesët mund t'i bashkojmë edhe me një tegel po t'i kemi bërë anët me zigzag. Pasi tē jenë përfunduar anët,

Po tē duam tē ndryshojmë gjëresinë e jakës dhe formën e saj te cepat (ta zvogëlojmë ose ta zmadhojmë) ndryshojmë AB dhe A_1A_2 , kurse AA_1 nuk ndryshohet.

suptet dhe pjesët e përparme, qepen mëngët, duke vendosur të qepurën e nënsqetullës në të qepurën e mëngës. Në fund kalohet te jaka, e cila ka pjesën e sipërme, të poshtmen dhe në mes një fortesë (copë e kollarisur). Jaka ngjitet te këmisha rrëth e qark rrëthit të qafës, duke e mbajtur në dorë me kujdes që të mos formojë rrudhë. Për këtë qëllim kapet në mes prapa me një gjilpërë; po kështu dhe përpara në të dy krahët e pjesëve të përparme. Pas ildisjes kalohet tegel makine.

P y e t j e

1. C'do të ndodhte me jakën gjatë hekurosjes në qoftë se prerja e saj do të bëhej në gjerësi të copës?
2. Ku duhet të bëhen shtesat e copës në mëngë dhe në jakë?

Punë praktike 16.5

Tema. Baza e pantallonave për pjesën e përparme

Për përgatitjen e bazës ose të kallëpit të pantalonave merren këto masa:

gjatësia e përgjithshme $90 + 10$ (me gjithë palën)
rrëthi i belit 40 cm
rrëthi i kryqeve 50 cm
gjerësia e këmzës 22 cm.

Formojmë këndin e drejtë me kulmin C. Nga pikë C deri te pikë E marrim gjatësinë e pantalonave 98 cm dhe nga E deri te x marrim 10 cm për palën e kthimit pra:

$CE = \text{gjatësia e pantalonave} = 98 \text{ cm}; E_x = 10 \text{ cm}$.

Nga pikë C deri te pikë D gjemë vijën ku kalon nënkombeza (kavallo) sipas barazimit:

$$CD = \frac{\text{rrëthi i kryqeve}}{2} - 2 \text{ cm} \quad (1)$$

ose

$$CD = \frac{\text{gjatësia e përgjithshme}}{4} - 1,5 \text{ cm} \quad (2)$$

Në barazimet (1) dhe (2) zëvëndësojmë vlerat numerike për rrëthin e kryqeve dhe gjatësinë e përgjithshme:

$$CD = \frac{50}{2} - 2 = 23 \text{ cm}$$

$$CD = \frac{98}{4} - 1,5 = 23 \text{ cm.}$$

Për CD gjemë të njëjtën vlerë kur trupi është me perpesëtime normale.

Nga pikë D heqim një vijë paralele me vijën e rrëthit të belit që del nga pikë C. Mbi vijën që doli nga pikë D, caktojmë segmentin DD_1 , të barabartë me $\frac{1}{2}$ e kryqeve. Me këto madhësi marrim edhe segmentin CC_1 . Bashkojmë C_1 me D_1 , duke formuar një dretjkëndësh. Brinja CD është e barabartë me 23 cm. Brinja tjetër, d.m.th. CC_1 , u gjend sipas barazimit:

$$DD_1 = \frac{\text{rrëthi i kryqeve}}{2} = \frac{50}{2} = 25 \text{ cm.}$$

Nga pikë D_1 deri te pikë D_2 , po mbi këtë drejtëz, do të gjemë nënkombeza, që është e barabartë me $\frac{1}{10}$ e kryqeve; Pra:

$$D_1D_2 = \frac{\text{rrëthi i kryqeve}}{10} = \frac{50}{10} = 5 \text{ cm.}$$

Për të formuar nënkombeza, bashkojmë pikën C_1 me D_2 me një vijë që vjen drejt vijës C_1D_1 , por 4 cm më lart pikës D_1 . Nga bashkimi i këtyre pikave formohet një vijë, e cila poshtë është në formë harku. Rëndësi në formimin e pjesës së përparme të pantalonave dhe të gjatësia e drejtimit të pantalonave. Për gjetjen e vijës së hekurit, madhësinë DD_2 e ndajmë përgjysmë, duke

hequr nga kjo pikë një drejtëz paralele me segmentin Cx. Për tu dhënë formë pantallonave, duhet të gjejmë vijën e gjurit, e cila gjendet duke ndarë madhësinë DE në dy pjesë të barabarta dhe duke i hequr pjesës së sipërme 4 cm, sipas barazimit:

$$DF = \frac{DE}{2} - 4\text{cm} = DF = \frac{CE - CD}{2} - 4\text{cm}$$

Zëvendësojmë vlerën numerike të DE:

$$DF = \frac{75}{2} - 4\text{cm} = 33,5 \text{ cm}$$

Në fund të këmbëzës së pantallonave, nga të dyja anët e vijës së hekurit, marrim nga 11 cm mbi vijën EE₂, duke llogaritur E₁E₃ = E₁E₂, pra gjëreshia e këmbëzës është 22 cm.

Nga pikë D deri te pikë D₃ hyjmë 0,5 cm. Këtë pikë e bashkojmë me vizore me pikën E₃ dhe në vijën e gjurit, në pikën ku priten këto dy segmente, caktojmë pikën F₂. Për të formuar belin, në të majtë të vijës së hekurit bëjmë një pjetrinë të gjërë 2-3 cm dhe, pasi e palosim atë, matim madhësinë, që mbetet nga pikë C deri te C₁. Diferencën që del midis kësaj madhësie dhe rrëthit të belit, të dhënë në masë, e futim brenda pikës C, duke e ngritur 1 cm mbi këtë vijë.

Futja mund të jetë nga 1-2 cm. Pikën e gjetur mbi vijën e belit e bashkojmë me pikën D₃ me një vijë pak të përkular. Vendin e xhepit e caktojmë duke zbritur 4 cm nën rrëthin e belit dhe 7 cm mbi vijën e kryqeve.

Gjëreshia e pantalonave në gju duhet të jetë e barabartë me madhësinë nga pikë F₂ deri te pikë O, që gjendet mbi vijën e hekurit, shumëzuar me 2, d.m.th. F₂O = OF₁. Për të përfunduar pjesën e përparme të pantalonave bashkojmë pikat D₂F₁E₂ dhe e zgjatim këtë vijë deri te x₁ (fig. 16.4).

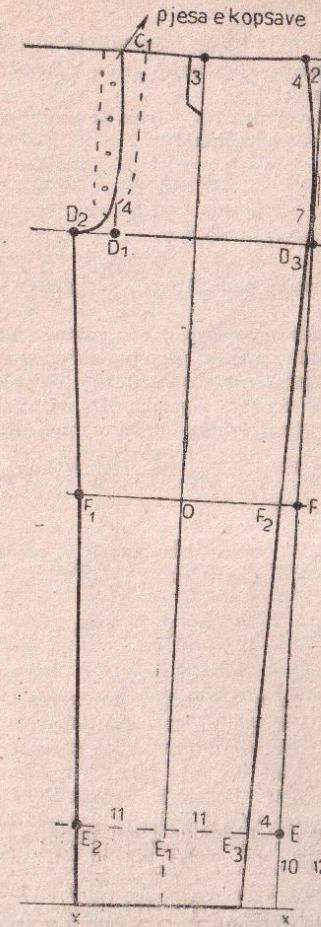

Fig. 16.4. Baza e pantalonave; pjesa e përparme

Pyetje

1. A mund tē bëjmë veprime te vija e gjurit dhe e këmbëzës, në qoftë se nuk kemi gjetur vijën e hekurit?
2. Ku dhe si mund tē hapim në pantallona xhepa me forma tē ndryshme?

Punë praktike 16.6

Tema. Baza e pantallonave për pjesën e prapme

Për përgatitjen e pjesës së prapme të pantallonave do tē bazohemi te pjesa e përparme. Punën do ta fillojmë nga caktimi i nën-këmbëzës (kavallos). Për pjesën e prapme, në vijën e kryqeve, nga pika D_2 do tē zgresim 1 cm nën këtë vijë deri te pika D_4 , kurse nga pika D_4 deri te pika D_5 do tē marim $\frac{1}{10}$ e rrëthit tē kryqeve dhe do t'i shtojmë 2.5 cm:

$$D_4D_5 = \frac{\text{rrëthi i kryqeve}}{10} + 2,5$$

$$D_4E_5 = \frac{50}{10} + 2,5 = 7,5 \text{ cm}$$

Pikën D_5 do ta bashkojmë me pikën C_2 , 6 cm larg pikës C_1 , e cila tregon mesin e pantalonave për pjesën e përparme. Meqenëse në pantallona pjesa e prapme merr më e lartë në bel, nga pika C_2 ngrihem 4 cm dhe zaktojmë pikën C_3 . Bashkojmë pikat D_5 , D_4 dhe C_2 me një vijë në formë harku, duke kaluar nën harkun e nën-këmbëzës së pjesës së përparme (numrat 2.5 cm, 6 dhe 4 janë numra të caktuar). Mbi vijën e belit në pikën C_3 do tē ngrihem 2 cm (edhe ky është numër i caktuar). Bashkojmë me vizore pikën C_3 dhe pikën që u ngritëm 2 cm, duke e zgjatur vijën deri te pika C_4 . Pra, madhë-

sinë C_3C_4 e marrim tē barabartë me $\frac{1}{2}$ e rrëthit tē belit, duke i shtuar 6 cm tē pjesës së përparme:

$$C_3C_4 = \frac{1}{2} e rrëthit tē belit + 6 \text{ cm} = \frac{40}{2} + 6 =$$

= 26 cm.

Mbi segmentin C_3C_4 do tē bëjmë pjetinën e prapme, e cila i jep formën pjesës në bel. Pjetina e prapme ndodhet në mes tē xhepit, prandaj më parë caktojmë vendin ku do tē vendoset xhepi, që zakonisht ndodhet 2 cm nën pikën ku fillon xhepi i pjesës së përparme. Nga kjo pikë heqim një drejtëz paralele me segmentin C_3C_4 , me një madhësi tē barabartë me $\frac{1}{4}$ e rrëthit tē belit, d.m.th. $\frac{40}{4} = 10 \text{ cm}$.

Në mesin e xhepit, 1 cm mbi tē, ndërtojmë me vizore një drejtëz, e cila me vijën e xhepit, formon kënd tē drejtë dhe pret vijën e belit në pikën C_6 (fig. 16.5). Në tē dyja anët e kësaj drejtëze, te pika C_6 , marrim 1-1,5 cm për pjetinën, e cila zakonisht merret me një gjerësi 2-3 cm. Për tē përfunduar rrëthin e belit, anash, në pikën C_4 futemi deri te pika C_5 1-2 cm, pastaj pikën C_5 e bashkojmë me pikën C_3 me një vijë në formë harku shumë të lehtë, e cila kalon 3-4 mm mbi pjetinën e belit.

Mbi vijën e gjurit, nga pika F_2 deri te pika F_3 , marrim 1 cm dhe bashkojmë pikat C_4 , F_3 dhe E_3 , kurse pikën C_5 , me një vijë në formë harku, e bashkojmë me vijën që kaloi nëpër pikat e lartpërmendura C_4 , F_3 . Kjo është vija përfundimtare anësore e pantalonave.

Për vijën e brendshme të pantalonave, që kalon nga nën-këmbëza, veprojmë në këtë ményrë. Pjesën që mbetet nga pika E deri te pika E_3 , e matim dhe e vendosim në krahun tjetër të këmbëzës, nga pika E_2 deri te pika E_4 . Nga masat që kemi përdorur në këtë bazë, $EE_3 = 3,5 \text{ cm}$ (e cila varet nga masat që merren për ndërtimin e bazës së pantalonave). Si rrjedhim, edhe E_2E_4 do tē jetë e barabartë me $EE_3 = 3,5 \text{ cm}$. Gjithashtu po kaq do tē jetë edhe largësia F_4F_1 në vijën e gjurit. Bashkojmë me vizore pikat D_5 , F_4 dhe E_4 . Pas këtij bashkimi, në mesin e segmentit D_5F_4 futemi 1 cm, prandaj te këto dy pikë formohet një vijë në formë harku (që tē mos i kemi

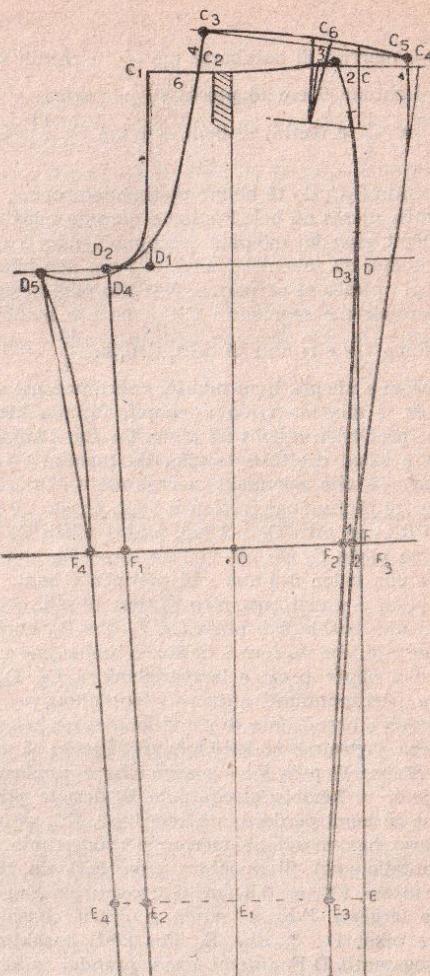

Fig. 16.5. Baza e pantallonave; pjesa e prapme
128

shumë të gjera pantallonat nën kofshë). Kjo është vija përfundimtare për pjesën e brendshme të nënëkembbezës. Formimi i bazës se pantallonave në këtë mënyrë ka rënë deshi sidomos kur copa është me vija në mënyrë që këto vija të vijnë sa të jetë e mundur më drejt me vijën e hekurit. Në të kundërtën, pantalonat duken të shtrembra.

P y e t j e

1. A mund të punojmë pjesën e prapme të pantalonave pa bërë pjesën e përparme?
2. Në qoftë se pantalonat i kemi të gjëra ose të ngushta, si duhet ta bëjmë rregullimin e tyre, që të mos prishet drejtimi i vijës së hekurit?

Punë praktike 16.7

Tema. Prerja e pantalonave

Për prerjen e pantalonave, në radhë të parë përgatitim bazën ose kallëpin të cilin e vendosim mbi gjatësinë e copës.

Në copë do të llogarim qemerin dhe pjesën përvendosjen e kopsave dhe të vrimave.

Bazën e pantalonave, ndryshe nga këmisha, e ndërmë njëra mbi tjetrën, d.m.th. mbi pjesën e përparme ndërtojmë pjesën e prapme. Kallëpi vizatohet mbi copën e palosur në dysh, në mënyrë që pjesa e prapme të paloset në pjesën e përparme. Pra, vizatojmë vetëm pjesën e përparme. Pastaj hapim pjesën e përparme dhe e palosim nën pjesën e prapme, duke futur përbrenda edhe pjesën e tepërt të saj (fig. 16.6). Në këtë mënyrë mbetet vetëm pjesa e prapme të cilën e vizatojmë mbi copë përbri pjesës së përparme. Po aty vizatojmë edhe qemerin me një gjëresi 3-4 cm përpara dhe 2-3 cm

përapa, për kopsat dhe vrimat që kanë formën e së ngrënës së nënkombezës përparrë, por në krah të kundërt, pasi do të shërbejnë për të plotësuar pjesët përparrë. Pikërisht për këtë, gjatësia merret nga fillimi i nënkombezës deri në bel dhe gjatësia e saj 3 cm (fig. 16.6).

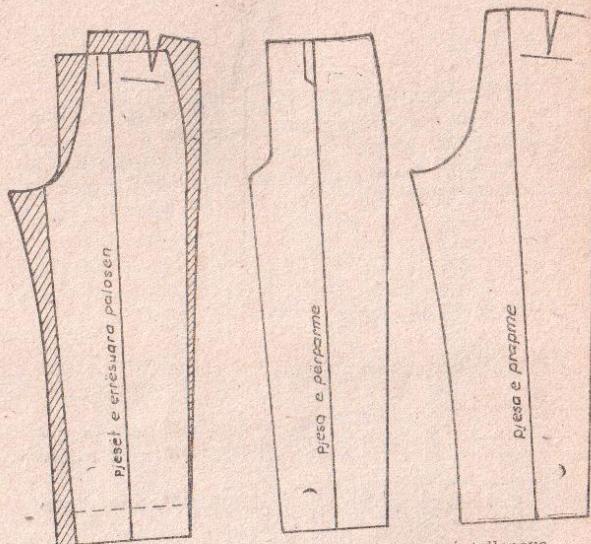

Fig. 16.6. Pjesa e përparme dhe e prapme e pantallonave

Pas vizatimit të kallëpit, mbi copë bëhet prerja, duke lënë 1-2 cm pas vijës së sapunit. Nën kombez lëmë 1 cm, kurse anash dhe në bel jo më shumë se 2 cm. Në këtë mënyrë bëhet me lehtësi qepja e pantalonave.

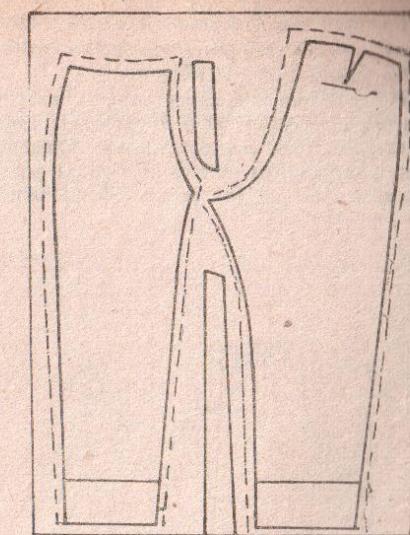

Fig. 16.7. Vendosja e kallëpit mbi copë

P y e t j e

1. Pse gjatësia merret nga fillimi i nënkombezës deri në bel dhe gjatësia e saj 3 cm?
2. Pse nën kombez lëmë 1 cm, kurse anash dhe në bel jo më shumë se 2 cm?

Punë praktike 16.8

Tema. Qepja e pantalonave

Për të qepur saktë dhe bukur pantalonat, menjëherë pas prerjes, që bëhet sipas vijës së sapunit, i qepim pantalonat me pe të rrallë dhe të lirshëm, që, kur të presim perin, shenjat të mbeten në të dyja pjesët.

Pas këtij veprimi punojmë pjesët e kopsave dhe të vrimave, të cilave u vëmë nga poshtë astar dhe i ngjitim në të dyja pjesët e përparme.

Më vonë punohet xhepi prapa, xhepat anash e pastaj qepen anët e tyre Qepen, gjithashtu, pjesët nën kofshë deri në fund, pjetinat, ngjiten nënkëmbëzat, duke filluar nga pikë ku mbeten të hapura pantalonat përpërra edhe deri në bel prapa. Pastaj punojmë rrëthir

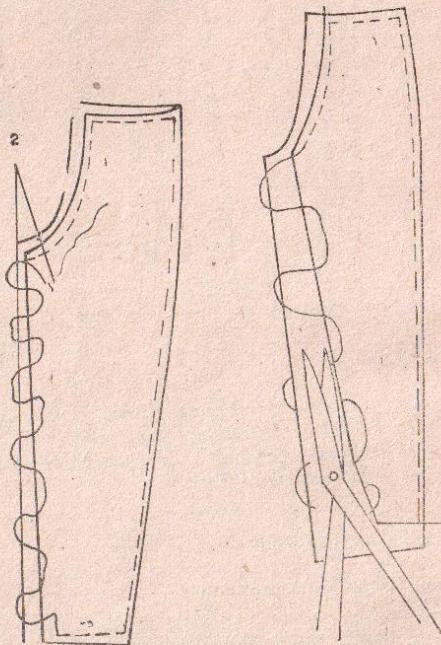

Fig. 16.8 Prerja dhe ildisja e pantallonave

e belit dhe kur ai është në rregull, vendosim qemerin, i cili në pjesën e sipërme bëhet me astar.

Të gjitha këto punë në fillim bëhen me ildi, pastaj me makinë dhe hapen me hekur. Në këtë mënyrë qepja e pantalonave ka përfunduar dhe na mbeten vetëm punët e dorës, si: pastrimi i anëve me rafikim, që të mos dalin fijet, kthimi i këmbëzave dhe hekurosja përfundimtare e tyre (fig. 16.8).